

**Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta**

Katedra pedagogiky a psychologie

Využití přírodnin (přírodního materiálu) v činnostech dětí v MŠ

Using Nature Material in Work with Children at Nursery

Bakalářská práce

České Budějovice 2009

Vedoucí bakalářské práce:
Mgr. Bohuslava Kimrová

Vypracovala:
Radka Medková

Anotace

Bakalářská práce se zabývá využitím přírodnin (přírodního materiálu) v činnostech dětí v MŠ. Skládá se ze tří částí. Část teoretická, část praktická a část příloh.

V části teoretické budu vycházet z práce s odbornou literaturou a pokusím se vysvětlit několik základních pojmů z oblasti ekologie a tvořivosti ve vztahu k předškolnímu vzdělávání.

Dále jsou ke každému ročnímu období (jaro, léto, podzim, zima) charakterizovány přírodní materiály, se kterými lze v daném období pracovat za pomoci nabídky činností. Tímto bych chtěla předložit nápady pro hrové činnosti, inspiraci a popis pro zhotovení výrobků, které lze v mateřské škole využít v určité věkové skupině dětí.

V praktické části čerpám ze svých zkušeností z praxe a používám metodických postupů založených na hře, prožitku, manipulaci, experimentu, tvořivosti, fantazii i řešení různých problémů.

Funkčnost nabídek činností jsem ověřila při výstupech v mateřských školách.

Poslední část je věnovaná přílohám a fotografiím.

Annotation

The bachelor work deals with using nature material in children's work at nursery. It is composed of three parts. Theoretical part, practical part and part of supplements.

In theoretical part I use informations from work with specialized literature and I try to explain few basic concepts from sphere of ecology and creativity in relation with pre-school education.

Thereinafter are to every season (spring, summer, autumn, winter) described nature materials with these it is possible to work in specific time with help of offered activities. This way I would like to produce ideas for playing activities, inspiration and description for making products that are able to use at nursery in specific age-group of children.

In practical part I draw from my experience from practice and I use methodical guidelines based on a game, experience, manipulation, experiment, creativity, fantasy and problem-solving.

I have proved the offer of activities by the practice at nursery.

The last part is dedicated to supplements and photographs.

Poděkování

Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Bohuslavě Kimrové za všechny její cenné rady, názory, poskytnuté materiály, připomínky a metodické vedení mé práce.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Dále prohlašuji, že v souladu s §47 b zákona č.111/1998 Sb.v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačovaných částí archivovaných fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

Ve Znojmě, Březen 2009

Podpis: Radka Medková

.....

OBSAH

Úvod	5
I Teoretická část	6
1 Ekologická výchova na školách	6
1.1 Výukový ekologický program	7
2 Tvořivost	8
2.1 Základní složky tvořivosti	8
3 Nabídky činností, které podporují ekologickou výchovu a tvořivost dětí	9
4 Jarní probuzení	10
4.1 Na jaře, slunce jede v kočáře, květiny i tráva, vše ze spánku vstává... ..	11
4.2 Hody, hody doprovody, chodí šneček kolem vody, ulitu nám tady dal a vejce si ponechal.	18
5 Léto plné slunce	24
5.1 Proč se červen červená, když kamínky v kapse má, mušličky a písek, dá mu náš Cipísek	25
6 Podzimní radovánky	29
6.1 Malíř podzim namaloval, kam však šišky, kaštiny, jeřabiny, žaludy a šípky schoval?	30
6.2 Listopad, listopad, lísteček mi na dlaň spad a na zemi kůra, dřevo, dneska bude zataženo.	34
6.3 Kopu, kopu brambory, mám jich plné komory, dýní, řepou, kukuřicí, vyzdobím si ve světnici.	41
7 Zimní spánek	46
7.1 Mikulášci přijď dnes k nám, oříšek a burák mám	47
7.2 Vánoční stromeček pokojem zavoní stejně tak pomeranč, jablíčko, vosk a cukroví	52
II Praktická část	58
1. Cíl praktické části	58
2. Popis zkoumaného vzorku	58
3. Problémové okruhy a stanovení hypotéz	58
5. Cesta za jarem	59
6. Kamínek	62
7. Brambory	64
8. Listy	66
9. Jablíčka	69
10. Buráky a šiška	71
11. Vyhodnocení hypotéz	72
Závěr	73
Seznam použité a citované literatury:	74
Přílohy	76

Úvod

Mnoho mateřských škol nepracuje se všemi přírodními zdroji, které nám příroda poskytuje. Proto jsem se rozhodla zabývat se podrobněji využitím přírodnin (přírodního materiálu) v činnostech dětí v MŠ.

Poklady naší přírody, které nazýváme PŘÍRODNINY, jsou pěkné, vkusné, dobře dostupné a hlavně nic nestojí. Můžeme je najít například na louce, u rybníka, v lese, u moře, v horách a podobně.

Cílem práce je zjistit praktické možnosti jak pracovat a využívat přírodniny ve vzdělávacím procesu v MŠ a nasměrovat tak touto cestou kladný vztah dětí k přírodě. Velmi důležité je zapojení rodiny do činností v mateřské škole.

Přírodních materiálů je velmi mnoho a proto bych chtěla v této práci ke každému ročnímu období (jaro, léto, podzim, zima) charakterizovat alespoň některé přírodniny, které se k danému období hodí, předložit inspiraci s popisem činností pro zhotovení nápadů, jak je lze realizovat s dětmi.

Pokusila jsem se vytvořit nabídky činností, které budou obsahovat popisy metodických postupů založených na hře, prožitku, manipulaci, experimentu, tvořivosti, fantazii i řešení různých problémů.

Práce by měla sloužit všem učitelkám, které se chtějí o práci s přírodními materiály dozvědět něco bližšího a něčemu novému se naučit.

I Teoretická část

1 Ekologická výchova na školách

„Ekologická (environmentální) výchova – pojem, předložený z anglického „Environmental Education“, by měla u dětí vytvářet základní hygienické a sociálně kulturní dovednosti a návyky ve vztahu k životnímu prostředí, probouzet citový vztah k přírodě, k výtvarům lidské práce i k lidem samotným a poskytnout základní poznatky o správném a nesprávném vztahu a chování člověka k životnímu prostředí.“ (Ekologická výchova v mateřských a základních školách, 2002, str. 5)

Důležité je, aby prvky ekologické výchovy prolínaly celým výchovným působením. Je zapotřebí vytvářet dostatek podnětů při hře, prvotní práci i učení, vycházejících z poznávání a hodnocení přírody. Podněty připravujeme pomocí vhodných metod, postupů a forem práce. Základem je hra, díky ní dítě získává prvotní vědomosti a znalosti o životě lidí, jejich práci, vzájemných vztazích a vztahu k přírodě.

Metody které napomáhají dětem seznamovat se s okolní přírodou:

○ Přímé pozorování rostlin a zvířat. Například při vycházkách, v zahradě, na louce, v lese, u potoka...Děti zde přicházejí do bezprostředního styku s okolní přírodou, zjišťují její vlastnosti svými smysly, svou pracovní zkušeností.

○ Pozorování a práce v koutku živé přírody s rostlinami a zvířaty. Kontakt se zvířaty, ovlivňuje u dětí citlivost, která se odráží v mezilidských vztazích.

Volba vhodných učebních pomůcek je velmi důležitá - pohádky, říkadla, obrázky, stavebnice, hračky používáme při hrách, modely, filmy určené ke sledování, nářadí a pomůcky určené k pracovním činnostem, kresbě, modelování. (Ekologická výchova v mateřských a základních školách, 2002)

1. 1 Výukový ekologický program

Některé mateřské školy mají zájem o ekologický výukový program (EVP). Samotný výraz výukový program se objevil v roce 1999 v oficiálním výkazu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

„ Jeho definice zní: Výukový program je interaktivní výchovně vzdělávací lekce, jejímž cílem je upevnění, prohloubení a rozšiřování učiva všech stupňů škol v souladu se školními vzdělávacími programy; výukový program probíhá zpravidla mimo budovu školy (ve středisku zájmového vzdělávání, ve středisku ekologické výchovy, v přírodě apod.) .“ (Bureš a kol., 2002, str. 5)

V těchto EVP, (tzn.v programech zabývajících se ochranou přírody a krajiny). Se klade velký důraz na osvojování ekologického myšlení, na nekonzumní hodnotové orientace a na spoluodpovědnost člověka za stav životního prostředí.

EVP využívají prvků souvislostního, problémového a projektového vyučování, etické, estetické, pracovní i dramatické výchovy. Důraz je kladen především na odbornou úroveň a aktuální poskytované informace, rozvíjení tvořivosti, komunikace a týmové práce, aktivizaci k řešení problémů konkrétními skutky, a na obohacování žáků o praktické poznatky získávané zejména bezprostředním kontaktem s přírodninami, přírodními materiály i aktivním pobytem na zahradě, ve volné krajině apod.

Cílem EVP je obohatit učivo všech stupňů škol o ekologický a environmentální pohled. Podílí se také na rozvíjení komunikativních dovedností dětí, utváření přátelských postojů vůči přírodě a životnímu prostředí.

Důležitost v EVP se klade na aktivizaci dětí a obohacování o praktické poznatky- např.určování přírodnin, soustavné sledování stavu životního prostředí, ale i pozapomenuté dovednosti jako je zdobení vajíček nebo upletení velikonoční pomlázky. Při volbě EVP musíme dbát na to, aby obsah programu i ekopedagogické metody byly úměrné nejen věku, ale i zkušenostem dětí a úrovni jejich ekologického vědomí. (Bureš a kol., 2002)

2 Tvořivost

V současné době existuje mnoho definic tvořivosti např.:

„Kreativita (= tvořivost) je schopnost vytvářet nových kulturních, technických, duchovních i materiálních hodnot ve všech oborech lidské činnosti. Tvořivost je aktivita, která přináší dosud neznámé a současně společensky hodnotné výtvary.“ (Königová, 2007, str.12)

(V. Smékal) Definuje tvořivost jako „ komplexní charakteristiku osobnosti projevující se ve výtvorech a činech, které se vyznačují novostí a podnětností a které jsou aktuálně nebo potencionálně využitelné.“ (Pospíšilová, 2007, str.73)

2.1 Základní složky tvořivosti

Fluence - schopnost pohotově a rychle produkovat co největší množství myšlenek, vedoucích k řešení problémů.

Flexibilita - schopnost přístupů k problému z různých hledisek.

Originalita - schopnost produkovat nové, neobvyklé, originální řešení, nápady a produkty.

Elaborace – Detailní, přesné a přehledné vypracování nového řešení. Schopnost si s daným tématem pohrát.

Redefinice – schopnost vymezit řešení problému novým způsobem.

Senzitivita – aby bylo možné případ kreativně řešit, musíme se nejprve identifikovat, najít, formulovat, uchopit, popřípadě postihnout příčinu a důsledky tohoto problému. Pak může nastat fáze řešení problému. (Pospíšilová, 2007)

Tvořivost je proces, který se odehrává v člověku na základě spolupráce, interakce vnějších podnětů a vnitřních vztahů, stimulů. Záleží na vědomostech, dovednostech, zkušenostech, vytrvalosti, sebeovládání a odpovědnosti.

Protikladem tvořivosti je nuda. Čím častěji a čím víc se člověk nudí, tím méně je tvořivý.

Tvořivost podporuje kolektivnost, neboť v tvořivé činnosti se stmeluje, tvoří a rozvíjí kolektiv. Tvořivá osobnost potřebuje diskutovat s ostatními o problémech.

Učitelky mateřských škol si představují pod pojmem tvořivost proces, za pomoci kterého děti vyjadřují své představy, pocity, emoce a postoje takovým způsobem, aby jim to přinášelo uspokojení a prožitek. Pokud je učitelka tvořivá, může rozvíjet tvořivost i u samotných dětí. Jde o pedagogickou tvořivost. Její specifická spočívá v tom, že pedagog záměrně volenými prostředky cílevědomě a dlouhodobě podporuje, rozvíjí, kultivuje a podněcuje prožívání dítěte a umožňuje mu rozvíjet se po všech stránkách pro dítě zajímavým, stále o něco novějším způsobem.

Tvořivé děti jsou hovornější, hovornost se projevuje ve formě monologů, ve formě vynucování si posluchačů pro své výmysly a podobně. Tyto děti si také rády hrají se slovy, tvoří neologismy, slovní hříčky, rády hovoří vícevýznamově, často si samy tvoří různé zkratky, kódy, symboly, ve kterých se vyjadřují. Tvořivé děti také velmi rády experimentují, sestavují a vytváří výtvořky z různých materiálů.

Tvořivost bychom měli u dětí rozvíjet co nejvíce, s rozvojem této schopnosti se učí dítě vážit si samo sebe, okolí, učí se hodnotám a cítění.

V tvořivosti nachází člověk seberealizaci, uspokojení, smysl života. Zahání nudy, pasivity, stres, starosti v těžkých životních chvílích...

3 Nabídky činností, které podporují ekologickou výchovu a tvořivost dětí

Nabídky činností jsou sepsané podle ročních období (jaro, léto, podzim, zima), která jsou krátce charakterizována. Ke každému období jsou přiřazeny přírodní materiály, které jsou pro dané období typické. Nabídky jsou rozpracované na činnosti, které lze s dětmi předškolního věku dělat – komunikativní kruh, procházka po přírodě, pracovní a výtvarné činnosti, rozcvička, hry, písně - hudebně pohybové hry - tanečky, básně, hádanky, pohádky.

Při těchto činnostech by mělo docházet k naplňování určitých cílů, které chceme v rámci předškolního vzdělávání dosáhnout a tím podpořit rozvoj dítěte.

Vysvětlivky: Pokud se u činnosti objeví tato hvězdička „*“, znamená to, že daná činnost není v textu rozepsaná.

4 Jarní probuzení

Jaro má zastaralý název Vesna. První jarní den začíná 21. března. Je to den jarní rovnodennosti. Dny se prodlužují a je déle světlo, to znamená že je den stejně dlouhý jako noc. Je to den, kdy zima předává své žezlo jaru a příroda se začíná probouzet ze zimního spánku. Sluníčko má sice ještě studené paprsky, ale my cítíme, že je jaro ve vzduchu a s každým dalším dnem můžeme pozorovat, jak slunce „čaruje“ teplem a pestrostí barev.

Kromě ptačího zpěvu, který nám hlásá přilet ptáků, (např. skřivana, kosa černého, vlaštovky...) jsou prvními posly jara, kteří rozkvétají často ještě téměř pod sněhem, květiny - sněženky, sedmikrásky, čemeřice. Mívají v podzemí skrytý nějaký zásobní orgán, ze kterého mohou hned, jak se probudí, čerpat živiny nutné pro jejich tvorbu.

Dalším znakem jara jsou pučící větvičky stromů, keřů, a rašící tráva.

Můžeme slyšet bzukot včel a much, pozorovat hmyz, ptáčky jak si staví svá hnízda a chystají se na rodičovství. Do přírody se pozvolna vracejí zvuky, barvy a zpěv, vše se probouzí k životu.

Na tyto zajímavosti a spoustu dalších bychom měli děti upozorňovat na vycházkách a toulkách přírodou. Atmosféru jara, namotivujeme ve třídě přímo tak, že dáme do vázy větvičky vrby jívy, nebo zlatice převislé (zlatý déšť). Z vycházky si můžeme donést rašící trávu, sedmikrásky a podobně, které si můžeme dát do květináče a společně s dětmi pozorovat jejich růst.

Jarní měsíce: březen, duben, květen

Svátky jara:

Velikonoce

22.4. Den Země

11.5. Den matek (druhá květnová neděle)

Přírodní materiály se kterými můžeme pracovat v na jaře:

○ **Květiny** (4.1 Na jaře, slunce jede v kočáře, květiny i tráva, vše ze spánku vstává...)

○ **Vajíčka, hlemýždí ulity** (4.2 Hody, hody doprovody, chodí šneček kolem vody, ulitu nám tady dal a vejce si ponechal...)

4.1 Na jaře, slunce jede v kočáře, květiny i tráva, vše ze spánku vstává...

Nabídka činností:

- Komunikativní kruh** - Co se vám vybaví, když se řekne jaro?
- Procházka po přírodě** - Sběr přírodních materiálů
- Pozorování přírody a živočichů, kteří v ní žijí.
- Pozorování stromů, jejich barevnosti, rozmístění
- Pozorování rašících pupenů, jarních květin, oblohy...
- Pracovní a výtvarné činnosti** - Přírodní paleta barev (šablona viz příloha č.1)
- Sazení semínek- staráme se o semínko
- Velikonoční výzdoba třídy*
- Pracovní listy (viz příloha č.2)
- Rozvíčka** - Na semínko
- Hry** - Pro rozvoj sociálních dovedností - Uvíváme věneček ze všech našich kyticek
- Písně, hudebně pohybové hry, tanečky** - Šel zahradník do zahrady
s motykou
- Na jaře, na jaře (viz příloha č. 21)
- Básně** - Jaro
- Jak namalovat jaro
- Sluníčko
- Hádanka - tráva

KOMUNIKATIVNÍ KRUH

Místo: ve třídě

Uspořádání dětí: v kruhu

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: Obrázky květin, mláďat, přírodniny, které můžeme na jaře najít, sedmikráska v květináči

Cíl: Rozvoj myšlení, představivosti a řeči, respektování pravidel, být ohleduplný k druhým, vyjádření vlastního názoru a zkušenosti

Popis: Učitelka si svolá děti do kruhu a položí jim otázku. „Co se vám vybaví, když se řekne jaro?“ Po kruhu putuje sedmikráska v květináčku, kterou jsme s dětmi vypěstovaly. To dítě, které je u slova, drží v ruce kytičku, která by měla navodit vzpomínku, a také dává slovo jen tomu, kdo ji drží. Děti popořadě na otázku odpovídají, slovem či větou.

Př. .Velikonoce, pomlázka, mláďata, vajíčka, pupeny, tráva, větve, květiny- (tulipán narcis, bledule, podléška, petrklíč, pampeliška, sedmikráska, pomněnka, fialka...), skákání přes švihadlo, zahrádka, kuličky, včely, kočky, motýlci....Slova by se neměla opakovat.

Když kruh dojde zase na začátek, učitelka představí připravený košík s přírodninami (květinu nepotřebuje). Pojmenuje je, ukáže a řekne dětem, kde by se daly přírodniny v přírodě najít, co se s nimi dá dělat. A naváže tak na přírodniny, se kterými bude v daném období pracovat. (Vejce, hlemýždí ulity.)

PROCHÁZKY PO PŘÍRODĚ

Místo: v přírodě (v lese, na paloučku, u pole...)

Uspořádání dětí: volně po prostoru

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: žádné (vaječné obaly)

Cíl: Rozvoj myšlení a představivosti, zrakového vnímání, sluchové pozornosti, hrubé i jemné motoriky, sledování rozmanitosti počasí, orientace v prostoru, vytváření kladného vztahu k zvířatům a přírodě

Při každodenních vycházkách pozorujeme probouzející se přírodu, která se probouzí ze zimního spánku. Pozorujeme rostlinky, které se probouzejí pod poslední vrstvou sněhu, oblohu, ptáky, stromy, listy, hmyz...

Prohlédneme si pořádně:

Oblouh- Jakou má barvu, zda svítí a hřeje sluníčko...

Ptáky - Nasloucháme zpěvu ptáků, děti je mohou zkusit napodobit. Učitelka jim položí otázky: Kde žijí ptáci? Čím se živí? Co si staví? Co mají v hnízdech? Děti odpovídají. Děti pozorují chování ptáčků a popisují je.

Stromy- Listnaté i jehličnaté. Některé listnaté stromy už mají pupeny, jiné listy, některé mají květy nebo se ještě neprobudily ze zimního spánku. Jehličnaté stromy mají na větvích jehličky, které můžeme opatrně ohmatat a také šišky. Můžeme si ke stromům přivonět, dotkneme se jejich kůry a větví.

Listy rostlin- Porovnáváme je s jinými jak jsou velké, malé, úzké, široké...

Květy - Všimáme si barev, velikosti, kde se vyskytují, kdo usedá na jednotlivé květy, kdo se jimi živí a podobně.

Hmyz- Pozorujeme včely, sluníčko sedmitečné, motýlky, housenky...Ptáme se dětí na to, co dělá tento hmyz, čím se živí, čím je užitečný, jakou má barvu...

V Přírodě si můžeme společně pohrát- hry, smyslové hry, honičky...

Vytváření - Můžeme sestavit s dětmi v přírodě například landart.

Sběr přírodnin- S dětmi se pohybujeme ve volné přírodě, kde můžeme najít spoustu pokladů, které si společně můžeme prohlížet. Zeptáme se dětí, zda-li by uměly pojmenovat přírodninu, kterou našly, jakou má barvu, co si z ní můžeme vyrobit a zda se s ní dá zahrát nějaká hra.

Ukážeme dětem krabičku od vajíček, zeptáme se, co v ní asi bylo, na co se používá, z jakého je papíru. Vysvětlíme pojem recyklace odpadu. Do těchto krabiček od vajíček pak můžeme sbírat přírodniny během vycházky. Nasbírané přírodniny potom odneseme do školky, kde je vyskládáme do krabice a necháme proschnout, abychom s nimi mohly později pracovat.

PRACOVNÍ A VÝTVARNÉ ČINNOSTI

Přírodní paleta barev

Místo: v přírodě- louka, zahrada, volná příroda

Uspořádání dětí: v prostoru

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: nastříhané papírové palety z tvrdého papíru, přírodniny, které děti najdou v přírodě

Cíl: Rozvoj představivosti, jemné motoriky, vnímání pestrosti a rozmanitosti světa

Popis: Dovedeme děti na předem určené místo, kde se mohou pohybovat samy, aniž bychom se báli, že skončí někde pod koly aut, v jámě a podobně. (Bezpečnost v terénu, je velmi důležitá.) Rozdáme dětem papírové paletky (příloha č.1) a povolíme jim pohyb v prostoru. Děti si budou tvořit svou paletu barev a to tak, že když najdou třeba pampelišku, jejím květem udělají na paletě žluté kolečko, podobně to pak bude s trávou- zelené kolečko, hlína- hnědé kolečko a podobně. Takto děti můžou otírat květiny, listy...Dokud nebudou mít paletu plnou.

Učitelka pak může pod vzniklá barevná kolečka napsat, o jaký druh přírodniny jde.

Obměna: Děti si nalezené přírodniny vlepí tyčinkovým lepidlem nebo pomocí lepících štítků do své palety. Můžou použít- písek, kameny, větvičky, trávu, seno, hlemýžď ulity, pecky

Sázení semínek

Místo: třída

Uspořádání dětí: u stolečku

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: několik semínek fazolí, PET láhev- které uřízneme hrdlo, buničitá vata, voda, květináč, hlína

Cíl: Rozvoj jemné motoriky, myšlení, trpělivosti, zrakové vnímání, seznamování se s podmínkami pro růst rostlin

Popis: Necháme děti, aby si osahaly semínko fazolky a pozorovaly, jak je tvrdé, zbarvené, malé...

Pak dáme fazolku na okno do PET láhve s buničitou vatou (vata obsahuje ¾ obsahu láhve) a zalijeme vodou. Fazolku každý den s dětmi pozorujeme, popřípadě zalijeme nebo orosíme vodou, aby neuschla.

Po několika dnech začnou z fazolky vyrůstat kořínky, které s dětmi pozorujeme. Láhev

je dostatečně vysoká, takže lze pozorovat celý proces růstu rostlinky. Fazolku pak můžeme zasadit do květináče s hlínou. Po nějaké době, nám vyroste zelený šlahounek, který se nám začne pnout směrem vzhůru.

Poznámka: Nemusíme zasadit zrovna fazoli, může to být i oves, který nám při větším množství vytvoří krásný trávniček pod velikonoční vajíčko, nebo vystřiženou slepičku z papíru. Nebo můžeme zasít řeřichu, kterou mohou děti u svačinky ochutnat. Afrikán nebo pokojovou kopřivu, kterou mohou děti darovat maminkám ke dni matek (11.5. druhá květnová neděle)

ROZCVIČKA

Na semínko

Místo: třída

Uspořádání dětí: volně v prostoru

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: pytlík se semínky

Cíl: Rozvoj motoriky, myšlení, pozornosti, orientace v prostoru

Popis motivace: Učitelka vysype na zem z pytlíčku hrachor- semínka se rozsypou. Začaruje děti na semínka a řekne jim, že je právě také vysypala z pytlíčku- děti poskakují a pobíhají po třídě jako ta semínka. (Učitelka mění směr- motivace-foukání větru na druhou stranu). Po proběhání si děti lehnou do klubíčka, jsou zasazeny „jako“ do země. Učitelka motivuje příběhem, že se semínko probouzí ze zimního spánku. Semínka sedí schoulené v klubíčku na zemi. Přichází jaro, učitelka hladí děti po zádech a představuje sluníčko, které svými paprsky láká semínka, aby vykoukla z hlíny ven. Semínka, kterých se dotkla, se začnou pomalinku probouzet. Děti si pozvolna klekají, stoupají, mávají rukama. Semínka se probouzejí pomalu a tiše, po zimě jsou totiž ještě promrzlá, a kdyby se pohybovala příliš rychle, zahynula by. Když už všechny děti stojí, necháme je pozvolna procházet, protáhnout, proběhat. Musí se protáhnout, rozmrkat očička, protřepat nožičky i ručičky a vydají se, za sluníčkem, aby z nich mohla vyrůst krásná květinka. Na své cestě musí utéct hladovým ptáčkům, aby je nesezobli, chodit po špičkách, aby je neslyšela lesní zvířátka, chodit po čtyřech aby podležly uschlé větve u země a plazit se v trávě... Po tak dlouhé cestě narazí na palouček, kde si lehnou pěkně na záda a zvednutou hlavičkou a kontrolují, zda leží všechna semínka, takto semínka zkontrolují své kamarády ještě několikrát. (Zkouší, jak by se dostaly ke sluníčku.)

Vztyčí nožičky k nebi, zase položí, zkusíme to ještě několikrát, ale bez úspěchu, nožičky se na nebe za sluníčkem nedostanou. Budeme se tedy snažit dojet za sluníčkem na kole, nejprve pomalu, pak zrychlíme, pak pojedeme zase do velikého kopce, pak zpomalíme a nakonec pojedeme s kopce, co nejrychleji to půjde. Cesta semínka moc unavila, proto si lehnou opět na záda a snaží se se zavřenýma očima poslouchat svůj dech, své srdíčko jak bouchá, tím si na chvíli odpočinou. Poté se semínka posadí se do tureckého sedu a jako semínka na křídlech motýlků se pozvolna budou chtít mírným máváním koleny dostat ještě blíž ke slunci. Semínka jsou sluníčku nejbližší jak kdy mohla být. Teď mohou vyrůst v krásnou rostlinku. Děti pozvolna vstávají z tureckého sedu vzhůru a kolébají se ze strany na stranu, jako když vítr fouká do kyticek. Když už všechny děti stojí, mají ruce v bok, učitelka se projde po třídě a děti pochválí a navazuje písní „Uvjíme věneček“. Postupně sesbírání dětí do věnečku a přitom se jich zeptá, jaká krásná kytice z nich vyrostla – pohybová píseň: „Uvjíme věneček“.

Uvjíme věneček

Uvjíme věneček ze všech našich kyticek. (Učitelka zpívá a chodí po třídě)

Svážeme si do věnečku kvítek, lístek i větvičku. (Přistoupí k dítěti a zeptá se...)

Jaké jméno máš? (Dítě odpoví a chytne se za ruku.)

Pojď, Ty, mezi nás! (Děti tvoří hada.)

PÍSNĚ, HUDEBNĚ POHYBOVÉ HRY, TANEČKY

Šel zahradník do zahrady

Místo: v přírodě- louka, zahrada, volná příroda, třída

Uspořádání dětí: v prostoru

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: žádné

Cíl: Rozvoj myšlení, představivosti, motoriky, procvičení mluvidel

Šel zahradník do zahrady s motykou, s motykou, (Děti ukazují jak nesou motyku.)

vykopal tam rozmarýnu velikou, velikou. (Kopou a ukazují rukama jak moc velikou.)

Nebyla to rozmarýna, byl to křen, byl to křen. (Nataženou rukou ukazují, že to nebyla.)

Vyhodil ho zahradníček z okna ven, z okna ven. (Zahazují ji rukou pryč.)

BÁSNIČKY

Jaro

Přišlo jaro za sluníčkem,
zem otvírá zlatým klíčkem,
všechno se hned raduje,
zpívá, taky tancuje.

Jak namalovat jaro

Vezmi barvu pampelišek,
přidej vůni čerstvých šišek,
mokrou trávu, mokré nebe,
hlasy ptáků a kus sebe,
vezmi vítr ve stráni,
zajíce jak uhání,
žábu, šneka, oblázek,
a máš celý obrázek.

Sluníčko

Podívej se, babičko, namaluji sluníčko,
sluníčko má očka, jak nějaká kočka,
sluníčko se usmívá a tiše si povídá:
"Svítím, svítím na stromy, posvítím i na domy,
svítím také kotěti, nejvíc svítím na děti."

HÁDANKA

Posečená znovu roste,
a tak pořád, třeba posté,
Stoupneš na ni, přece vstává.
Má ji ráda každá kráva.
A což srnka, zajíci,
koza, kůň i králíci
(tráva)

4.2 Hody, hody doprovody, chodí šneček kolem vody, ulitu nám tady dal a vejce si ponechal...

Nabídka činností:

- Komunikativní kruh**
- Zeptáme se dětí, co si myslí o vajíčku
 - Kde se vzalo? Co se s ním dá dělat? Jakou má barvu?
 - Kdy se vejce používá nejčastěji? Dá se jíst? A jaká část se jí?
- Procházka po přírodě***
- Sběr přírodních materiálů
 - Pozorování přírody a živočichů, kteří v ní žijí
 - Pozorování stromů- barevnost, rozmístění
 - Pozorování rašících pupenů, jarních květin a keřů
- Pracovní a výtvarné činnosti**
- Batikované vajíčko v cibulových slupkách
 - Barevní šnečí kluci
 - Vaječné malování
 - Mozaika z vaječných skořápek
 - Obří vejce
 - Pracovní list (viz příloha č.3, 4)
- Hry**
- Rozvoj zrakového vnímání -Hledání vajíček, které poztrácel zajíček
 - Rozvoj matematických schopností- Hnízda
- Písně, hudebně pohybové hry, tanečky**
- Pod stolem drobky
- Básně**
- Já jsem malý koledníček, tetičko
 - Šnek
 - Šnečku, šnečku, vystrč růžky
- Pohádka***- O kohoutkovi a slepičce – (Karel, J., Výbor pohádek, Albatros, 1976)

KOMUNIKATIVNÍ KRUH

Místo: ve třídě

Uspořádání dětí: v kruhu

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: obrázky vajíček, přírodniny, které můžeme na jaře najít

Cíl: Rozvoj myšlení, představivosti a řeči, respektování pravidel, být ohleduplný k druhým

Popis: Učitelka si svolá děti do kruhu. Když děti sedí v kruhu, učitelka jim může položit některou z otázek:

„Co víte o vajíčku? Kde se vzalo? Co se z něj může vylíhnout? Co se s ním dá dělat? Jakou má barvu? Kdy se používá nejčastěji, může se jíst? A která část z vajíčka se jí?...“
Může jim ukázat několik typů vajíček, jako jsou například- čistě bílé vejce, hnědé vejce, vyfouklé vejce, kraslice, vajíčka na obrázku a podobně. Učitelka dá dětem čas, aby si mohly vajíčka osahat a pořádně prohlédnout.

Učitelka také zopakuje s dětmi, co jsou to přírodniny, kde je najdeme a řekne jim, že i vejce i hlemýždí ulity jsou přírodniny, se kterými mohou ve školce pracovat.

PRACOVNÍ A VÝTVARNÉ ČINNOSTI

Vaječné malování

Místo: třída

Uspořádání dětí: u stolečků

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: 4 vejce, 4 misky, potravinářské barvivo (červené, žluté, modré), štětce, papír

Cíl: Rozvoj myšlení, představivosti, jemné motoriky

Popis postupu: Rozbijeme vejce, tak, že je rozdělíme na žloutky, které dáme do misky. (bílký potřebovat nebudeme). S každým žloutkem smícháme několik kapek potravinářského barviva. Takže nám vzniknou tři misky s každou jinou barvou. Do čtvrté misky můžeme udělat svůj vlastní odstín, smícháním barev. Poté můžeme malovat na papír. (Kohlová, 2008)

Batikované vajíčko v cibulových slupkách

Místo: třída

Uspořádání dětí: u stolečků

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 6-7 let

Pomůcky: nevařené vajíčko, hnědé nebo červené cibulové slupky, nastříhané čtverce ze starých utěrek nebo na obdélníčky nastříhaný obvaz, malé lístky trávy, nebo kytičky, gumičky nebo nastříhané rezné provázky, hrnec na vaření, utěrky, sádlo

Cíl: Rozvoj myšlení, představivosti, kooperace dětí při společné práci, jemné motoriky

Popis postupu: Na čtvercové utěrky nebo na obdélníkový nastříhaný obvaz poklademe několik lístků trávy, mezi které můžeme vložit květy. Obvazem, či látkou omotáme vejce a konce pevně „zagumičujeme“ nebo obvážeme provázky. Vznikne nám jakoby velký zabalený bonbón, který vložíme do hrnce s vřelou vodou a cibulovými slupkami. A na 30 min povaříme, po 25 min necháme vajíčka v hrnci ustát. Po vychladnutí, sundáme z vajíček látku nebo obvaz i travu a oschlé vajíčko vyleštíme hadříkem a sádlem. Potom se krásně leskne.

Barevné šnečí kluci

Místo: třída

Uspořádání dětí: u stolečků

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: ulita, akrylové/ temperové barvy, klovatina, štětce, kelímek na vodu, hrnčířská hlína, modurit nebo plastelína

Cíl: Rozvoj myšlení, představivosti, spolupráce, jemné motoriky

Postup: Děti si barevně pomalují hlemýžďí ulity, temperovými, nebo akrylovými barvami.

Mezitím, si vymodelují tělo šnečka z hrnčířské hlíny, které si nechají na podložce.

Když už je ulita suchá, natřeme ji klovatinou, která dodá ulitě lesk. Když uschne i vrstva klovatiny na ulitě, můžeme ulitu opatrně vtlačit do hliněného těla šnečka.

Necháme těla šnečků pořádně zaschnout, aby se ulita pořádně uchytila.

Mozaika z vaječných skořápek

Místo: třída

Uspořádání dětí: u stolečků

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: skořápky z velikonočních vajec (barevné), lepenku/ čtvrtku, lepidlo, váleček na nudle a vál

Cíl: Rozvoj myšlení, představivosti, spolupráce, jemné motoriky

Popis postupu: Vezmeme skořápky a dáme je na vál. Skořápky rozdrtíme na menší kousky pomocí válečku. Tím nám vzniknou barevné úlomky, kterými potom posypeme lepenku/ čtvrtku, kterou jsme předtím potřeli lepidlem. Snažíme se z nich udělat nějaké motivy např.: Sluníčko, berušku, kraslici a podobně. Vzniknou nám tak krásné barevné obrázky. (Kohlová, 2008)

Obří vejce

Místo: třída

Uspořádání dětí: v prostoru

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: ubrus na zem (aby přírodniny nenadrobily, lano, přírodniny, barevné dřevěné kostky

Cíl: Rozvoj myšlení, představivosti, prohlubování prosociálních vztahů, rozvoj komunikace, rozvoj jemné motoriky

Postup: Děti si udělají za pomoci lana obrys vejce - kraslice, kterou pak vyzdobí přírodninami, které nasbíraly na vycházce- kameny, klacíky, kůrou, mechem a podobně, pokud jim nasbírané přírodniny nevystačily, můžou použít i barevné dřevěné kostky, aby byla kraslice barevná.

Obměna: Do krabice s pískem lze také pokládat přírodniny. Přírodniny se tam vtlačí a drží tvar.

Obměna: Kraslici lze sestavovat i v přírodě (na zahrádce) jako landart.

HRA

Hledání vajíček, které poztrácel zajíček

Místo: třída, zahrada

Uspořádání dětí: v prostoru

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: Vajíčka, proutěný košík

Cíl: Rozvoj myšlení, zrakového poznávání, spolupráce

Popis: Učitelka schová dětem jejich vyrobená vajíčka (každému jedno) po třídě, nebo venku na zahrádce. Děti mají za úkol, najít své vajíčko a dát ho do proutěného košíku. Můžeme je motivovat příběhem, že zajíček ušáček, který nesl vajíčka v košíčku zakopl a rozsypal všechny vajíčka a nemůže žádné najít. Potřeboval by pomoci, aby byla zase všechna pohromadě.

Hnízda

Místo: třída, zahrada

Uspořádání dětí: volně v prostoru

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: obruče různých velikostí, bubínek, zmačkaný papír

Cíl: Rozvoj sluchové pozornosti, prosociální cítění, matematické schopnosti

Popis motivace: Ptáčci vylétli z hnízda, aby se podívali, co je ve světě nového a nechali vajíčka (děti) v hnízdech (v obručích). Vajíčka měla nakázáno zůstat v hnízdech, aby se nerozbila, avšak neposlušná vajíčka rodiče neposlechla a vydala se z hnízda ven. Utíkala podle tlukotu deště do okapu (podle ťukání učitelky do bubínku). Pokud dešťové ťukání bylo slyšet, mohla se volně pohybovat mimo hnízdo, ale pokud slyšet nebylo, musela se vrátit do hnízda (proto děti musí dávat pozor a měly by se pohybovat tiše, aby slyšely, kdy bouchání do bubínku ustalo). Kdo se nestihl vrátit, tomu ptačí rodiče velmi vyhubovali.

Obměna: Děti se pohybují libovolně po prostoru mimo obruče, učitelka jim poví, že rodiče od ptáčků, co právě uletěli, měli v každém hnízdečku jedno vajíčko. Děti si musí stoupnout do obručí, tak aby bylo v každé obruči jen jedno dítě. Učitelka potom několik obručí odebere a řekne, že teď odletěli ptáčci, kteří měli v hnízdečku 3 vajíčka, děti si musí opět stoupnout do obručí tak, aby byly v obruči tři děti. Takto může učitelka udávat různé počty, podle toho, jaká čísla děti znají.

Obměna: Děti utíkají mimo obruče, podle tuku bubínku. Dávají pozor, aby se nesrazily navzájem a nerozkopaly ptáčkům hnízdo, jako motivaci, aby si dávaly děti větší pozor na hnízda, můžeme do obruče dát zmuchlaný bílý papír do kuličky, který bude symbolizovat vejce. To by mělo zůstat po dobu hry stále na své místě. Když učitelka tuka pomalu, děti se pohybují krokem, pokud tempo zrychlí, mělo by se zrychlit i tempo pohybu u dětí- poklus, pokud je tempo ještě rychlejší, musí i děti zrychlit- klus. Tato tempa učitelka střídá podle možností dětí. Když tukot ustane, znamená to zastavit. (Šottnerová, 2004)

PÍSNĚ, HUDEBNĚ POHYBOVÉ HRY, TANEČKY

Pod stolem drobky

Pod stolem drobky, kuřátka zobky,

Málo nás, málo nás,

Pojď...Jméno dítěte.....mezi nás.

(Tato říkanka se může použít, pokud chceme s dětmi udělat kruh.)

BÁSNIČKY

Velikonoční

Já jsem malý koledníček,

tetičko,

přišel jsem si pro červený

vajíčko.

Pro vajíčko červený,

pro koláček bílý,

jsem-li já vám, tetičko,

koledníček milý?

Šnečku, šnečku

Šnečku, šnečku, vystrč růžky,

dám ti krejcar na tvarůžky

a trojníček na tabáček

bude z tebe hajdaláček!

Šnek

Šneka se to netýká,

když děšť louku postříká.

Ať si prší, ať si kape,

šnek si lehne na kanape

nebo kouká za oknem...

Kouká jak my promoknem.

5 Léto plné slunce

První letní den začíná 21. června.

„Pravé léto začíná, když kvete obilí a dny bývají slunné, teplé a dlouhé. Slunce vychází velmi brzy, v poledne stojí vysoko na obloze a pozdě zapadá. „(Opravidlová, Gebhartová, 2003. 163 s.)

V červnu zrají jahody, třešně, a jak už svědčí název, vše se pozvolna červená. Ovšem přicházejí i deštivé dny, kde se setkáváme s pranostikou „ Medardova kápě, čtyřicet dní kape“. Když je velké horko, dusno a příroda ani člověk moc nereagují, můžou se vysoko v oblacích prohánět blesky za doprovodu hřmění. Bouřku nám může naznačovat hmyz, který létá příliš nízko, proto létají nízko i vlaštovky nebo květy, které se uzavřely a podobně.

Strach z bouřky má mnoho lidí i zvířat, proto před bouřkou vyhledáme včas bezpečný úkryt. Pokud nejde o žádnou bouřku, svítí slunce a z oblohy zlehýnka pokapává déšť, je možné na obloze spatřit duhu. Nejvíce se těší na léto především děti, protože opustí školní zařízení a mohou si od 1.července užívat letní prázdniny, které trvají dva měsíce. Avšak i sluníčko dokáže být zrádné. Letní paprsky dokáží příjemně zahřát, ale mohou nás i nepříjemně popálit. Proto bychom se měli před sluníčkem chránit příslušnými ochrannými krémy s UV faktory, abychom měli ze sluníčka radost a ne trápení.

Letní měsíce: červen, červenec, srpen

Přírodní materiály se kterými můžeme pracovat v létě:

○ **Kameny / Mušle / Písek/ Obilniny** (5. 1 Proč se červen červená, když kamínky v kapse má, mušličky a písek, dá mu náš Cipísek)

5.1 Proč se červen červená, když kamínky v kapse má, mušličky a písek, dá mu náš Cipísek

Nabídka činností:

Komunikativní kruh

- Co se vám vybaví, když se řekne léto?
- S kamínkem- Děti si donesou vlastní kamínek, klademe otázky, kde ho našly, co ten kamínek mohl prožít...?*
- Kde byste hledali mušle?*
- Co si představíte, když se řekne obilí? Kde ho najdeme?

Procházka po přírodě*

- Sběr přírodních materiálů- kamínků
- Pozorování přírody a živočichů, kteří v ní žijí.
- Pozorování klasů obilí na poli

Pracovní a výtvarné činnosti

- Tisk obilným klasem
- Malování na kameny a mušle
- Obrázky z písku a mušlí*
- Sestavování panáčků z kamínků, mušlí a klasů obilí*
- Letní výzdoba třídy*

Rozcvička* - S kamínkem cestovatelem

Hry - Pro rozvoj sociálních dovedností - Kouzelná mušle

- Obr a Paleček*
- Honička s kamínkem*

Rytmizace - Hudební doprovod s krabičkovými hudebními nástroji

Hádanka - Písek

Pohádka*- Jak našla kámen mutáček (Čtvrtek, Říkání o víle Amálce, 2003. str. 19)

KOMUNIKATIVNÍ KRUH

Místo: ve třídě

Uspořádání dětí: v kruhu

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: obrázky aktivit, které lze s dětmi dělat- koupání, opalování, házení míče a podobně...přírodniny, které můžeme v létě najít: Obilí, kameny, mušle, písek...

Cíl: Rozvoj myšlení, zrakového vnímání, představivosti a řeči, respektování pravidel, být ohleduplný k druhým, vyjadřování vlastního názoru a zkušenosti

Popis: Učitelka si svolá děti do kruhu, položí jim otázku. „ Co se vám vybaví, když se řekne léto?“ Děti si pošlou v kruhu buď přírodninu, která symbolizuje léto, nebo plyšové sluníčko, které by jim mělo navodit nějakou vzpomínku. Věc dává slovo jen tomu, kdo ji drží v rukách. Děti popořadě na otázku odpovídají, slovem či větou.
Př.: Prázdniny, prázdniny u babičky a dědečka, třešně, jahody, koupání, koupaliště, výlety, zábava, skákání přes švihadlo, opalování, házení balónem, moře,Slova by se neměla opakovat. Učitelka pak ukáže dětem různé činnosti, které se dají v létě dělat, jako hra s míčem, kuličky, skákat přes švihadlo..., mohou být nakreslené na obrázcích, které si připravila. Také dětem ukáže přírodniny, se kterými mohou pracovat právě v létě – obilí, kameny, písek, mušle.

PRACOVNÍ A VÝTVARNÉ ČINNOSTI

Tisk obilným klasem – tvoříme obilné pole

Místo: ve třídě

Uspořádání dětí: u stolečků

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: obilné klasy, temperové barvy, ploché štětce, čtvrtku (libovolné velikosti), ochranné/ gumové rukavice

Cíl: Rozvoj zrakového vnímání, představivosti, jemné motoriky být ohleduplný k druhým, poznávání barev

Postup: Děti si u stolečků natrou klasy obilí štětcem namočeným v libovolné temperové barvě, která se jim líbí. Mohou mít ochranné rukavice, které je chrání proti nadměrnému zašpinění rukou. Po natření, klas otisknou na čtvrtku. Vznikne jim otištěná stopa klasu. Děti mohou libovolně střídat barvy.

Malování na kameny

Jednoduché: Beruška, sovička, kytička

Věk dětí: 3-7 let

Počet dětí: libovolný

Pomůcky pro jednoduché tvoření: kameny nasbírané u vody, moře..., temperové/akrylové barvy, lepicí pistole, štětce

Cíl: Rozvoj zrakového vnímání, představivosti, jemné motoriky

Těžší: kameňáček

Věk dětí: 5-7 let

Počet dětí: ve skupinkách po 3 – 5 dětech

Pomůcky pro těžší tvoření: mušle, větvičky stromu, temperové/akrylové barvy, lepicí pistole, štětce, větší kámen

Cíl: Rozvoj zrakového vnímání, prosociálního chování, představivosti, jemné motoriky, ohleduplnost k druhým

Místo: ve třídě

Uspořádání dětí: u stolečků

Postup pro jednoduché tvoření: Kamínky které jsme našli, pořádně omyjeme a usušíme, jinak by se mohlo stát, že by se barva mohla sloupat. Nejprve si kámen pořádně prohlédneme. Je třeba zjistit, co nám připomíná. Snad Berušku, sovičku nebo kytičku? Záleží na fantazii dětí. Pak už jen stačí motiv na kámen namalovat a nechat uschnout. Pokud je potřeba spojit některé kamínky dohromady, můžeme použít lepicí pistoli nebo univerzální lepidlo.

Postup pro těžší tvoření:

Kameňáček – Pokud jsme našli větší kámen a myslíme si, že ho nevyužijeme, není tomu tak. Můžeme ho použít jako hlavu ke skřítkovi kameníčkoví, který může hlídat u venkovních dveří. Je lepší mít kulatý kámen, který by vypadal jako oválná hlava, kterou můžeme (po umytí a vysušení kamene) barvami pomalovat, nebo ji

necháme přírodní barvu. Barvami nakreslíme kameňáčkovi obličej. Pusa se může usmívat nebo se mračit, cenit zuby a podobně. Oči můžeme nakreslit barvami nebo zvolíme jiný materiál. Nos bude mušle, kterou můžeme nebo nemusíme pomalovat barvami. Lepicí pistolí ji pak přilepíme kameňáčkovi na obličej. Jako vlásky budou ozdobou větvičky stromu, které budou sepnuté jako malá otýpka na vrcholku hlavy.

Větvičky přilepíme opět lepicí pistolí. Hotového kameňáčka můžeme využít jako dekoraci třídy. (Blum, Franke, Göhr, et al, 2006)

HRA

Kouzelná mušle

Místo: ve třídě

Uspořádání dětí: u stolečků, na koberci v kruhu

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: mušle, která se schová dítěti lehce do dlaně

Cíl: Rozvoj myšlení, posilování prosociálního chování k ostatním dětem, upevňování pravidel

Popis: Děti sedí v kruhu. Jedno dítě (které hádá) klečí na koberci uprostřed kruhu na kolenou a hlavu má schovanou v dlaních u země. Kouzelnou mušličku si děti předávají z ruky do ruky, když hráč na koberci řekne STOP, to dítě, které má mušli ji sevře v dlani a schová ruce, společně s ostatními dětmi za záda. Dítě, které hádá, má tři pokusy. Pokud hadač neuhodne, na jeho místo jde ten, komu zůstala mušlička v ruce.

Obměna hry: s kamínkem

RYTMIZACE

Hudební doprovod s krabičkovými hudebními nástroji

Místo: ve třídě

Uspořádání dětí: v prostoru

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: Prázdné krabičky různých velikostí (od zápalek, od zubní pasty, od léků...), kamínky, mušle, písek

Cíl: Rozvoj představivosti, jemné motoriky, sluchového vnímání, dodržení rytmu

Postup: Naplníme krabičky mušličkami, pískem, kamínky. (Jedna krabička- jeden druh přírodniny.) Děti do rytmu písně chrastí krabičkami.

Obměna: Děti poznávají sluchem, co to v krabičkách chrastí.

HÁDANKA

Děti ze mě staví hrady,

když jsem mokrý,

to jsou rády.

A jak oschnu na sluníčku,

neuděláš bábovičku.

(písek

6 Podzimní radovánky

První podzimní den začíná 23.zářím. Podzim není tak vítaný jako léto zejména proto, že čas dovolených a prázdnin je u konce, nastává škola, pochmurné a deštivé počasí, kdy deštník při ruce nikdy neuškodí. A místo svetříků se balíme do teplého oblečení a podobně.

Podzim má ale i své půvaby. Nádherné pestré barvy, které prostupují v úžasnou barevnost, když barva žlutá prolíná barvou zelenou, a těmito barvami prostupuje ohňově oranžová až rudá, takové nádherné obrazy umí jen podzimní příroda.

Na podzim můžeme sbírat i poslední dary přírody. Plody, kterými nás půda obdařila, než ulehne k zimnímu spánku. Jde o různé ovoce, brambory, kukuřice, řepu, dýně, hroznové víno...

V přírodě můžeme sbírat i přírodniny, jako třeba kaštiny, šišky, šípky, jeřabiny, listy, žaludy, kůru, klacíky a spousty dalších, kterých je na podzim velmi mnoho.

V zahradách můžeme ještě vidět kvést květiny, jako jsou jiřiny, mečíky, astry... Stěhovaví ptáci, již odletěli do teplých krajín a my můžeme vidět, jak se například na polích prohání havrani. Sluníčko svými paprsky prostupuje ještě v říjnu skrze zamračenou oblohu a hřeje vše kolem, ale zapadá velmi brzy. Časté ranní mlhy, jinovatka, deště, to vše je na denním pořádku. Nedá se nic dělat i příroda si potřebuje odpočinout.

Podzimní měsíce : září, říjen, listopad

Svátky podzimu:

31. 10. Halloween - svátek se slaví většinou v anglicky mluvících zemích, převážně v USA, Kanadě, Velké Británii, Irsku, Austrálii, Novém Zélandu aj. V Česku se Halloween moc neslaví. (<http://cs.wikipedia.org/wiki/Halloween>)

2.11. Dušičky (Památka zesnulých)

Přírodní materiály se kterými můžeme pracovat na podzim:

- **Šišky, kaštiny, žaludy, jeřabiny, šípky** (6. 1 Malíř podzim namaloval, kam však šišky, kaštiny, jeřabiny, žaludy a šípky schoval?)
- **Listy, dřevo, kůra** (6. 2 Listopad, listopad, lísteček mi na dlaň spad a na zemi kůra, dřevo, dneska bude zataženo.)
- **Brambory, kukuřice, dýně, řepa** (6. 3 Kopu, kopu brambory, mám jich plné komory, dýní, řepou, kukuřicí, vyzdobím si ve světnici)

6.1 Malíř podzim namaloval, kam však šišky, kaštiny, jeřabiny, žaludy a šípky schoval?

Nabídka činností:

- Komunikativní kruh***
- Povídání o přírodě – rozdíl mezi stromem a keřem
 - Plody stromů a keřů + názorná ukázka (obrázky živé přírodniny)
- Procházka po přírodě***
- Sběr přírodních materiálů - šišky, kaštiny, jeřabiny, žaludy, šípky...
- Pracovní a výtvarné činnosti**
- Kaštánková zvířátka
 - Závěs lesních skřítků, korálky a náramky, řetězy*
 - Sovičky z šišek (viz příloha č. 8)
 - Vytváříme si přírodu ve třídě (viz příloha č. 9)
 - Pracovní listy (viz příloha č. 5, 6, 7)
- Rozcvička** - Dub ve větru
- Hry** - Pohybová hra -Zásoby veverky Čiperky
- Paměťová hra - Pexeso s lesními plody
- Básničky** - Šiška
- Kaštan
- Pohádka*** - Paleček a jeho kamarádi (Hrubín, 1964. 72s)

PRACOVNÍ A VÝTVARNÉ ČINNOSTI

Kaštanová zvířátka

Místo: ve třídě

Uspořádání dětí: v kruhu

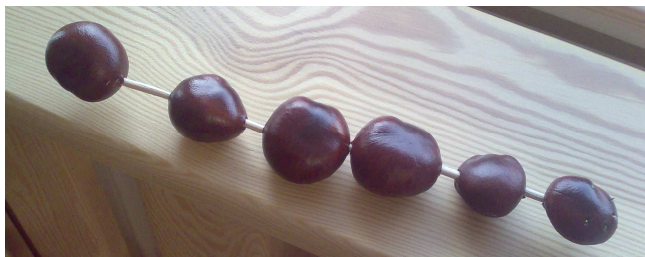
Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

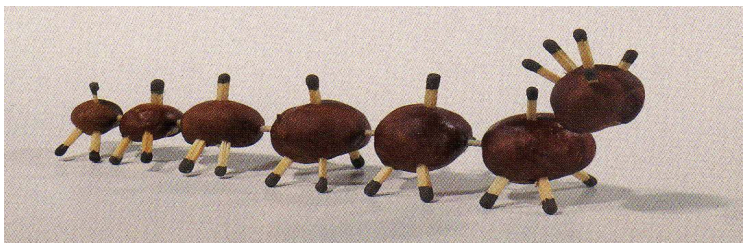
Pomůcky: nasbírané kaštaný, špejle, žaludy, šípek, žalud, nebozez nebo šídlo.

Cíl: Rozvoj myšlení a tvořivosti, zrakového vnímání, jemné motoriky

Postup: Nejprve si prohlédněte tvary kaštanů, které jste nasbírali. (Některé jsou kulaté- hodí se na hlavu, některé placaté, které mohou posloužit jako nohy...).

Had- potřebujeme kulaté zploštělé kaštanů. Do prvního uděláme jen jednu díru (hlava), do které strčíme kousek špejle asi 3- 4 cm dlouhý. Do dalšího kaštanu uděláme už dvě díry, abychom mohli navázat na hlavu a pokračovat dále v těle. Pak pokračujeme tak dlouho, jak chceme hada dlouhého. Konečný kaštan má už jen jednu díru.

Stonožka- Postup je jako u hada, jen ji uděláme dírky navíc- na nožičky a na tykadla na hlavičce.

Řetěz přátelství

Místo: ve třídě

Uspořádání dětí: u stolečku

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: nasbírané šišky, šišťice olše, šípek, jeřabiny, žaludy, peříčka, velká jehla s kulatou špičkou, šídlo/nebozez, krabice, šátek

Cíl: Rozvoj myšlení, zrakového vnímání, tvořivosti, jemné motoriky

Postup: Nasbírané přírodniny vložíme do krabice. Děti sedí v prostoru na zemi jako lesní skřítki. Učitelka si zavolá vždy jednoho skřítko (dítě), kterému zaváže oči nebo může přes krabici přehodit nějaký šátek. Dítě sáhne do krabice a po hmatu poznává, co si vytáhlo za přírodninu, pojmenuje ji a může ji navléknout na připravenou šňůrku.

Měly by se vystřídat všechny děti. Vytvoří tak malý společný řetěz přátelství, který si mohou vystavit ve třídě. Po navlečení řetězu přátelství, mohou tvořit děti samy u stolečků, navlékat si na svou šňůrku, mohou vytvářet různé náramky, korále, řetězy. (Je důležité, aby učitelka udělala v přírodninách dírky- šídlem nebo nebozezem, aby navlékání šlo dětem snadněji.)

ROZCVIČKA

Dub ve větru

Místo: ve třídě

Uspořádání dětí: u stolečku

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: Hudební melodie

Cíl: Rozvoj motoriky, myšlení, pozornosti, orientace v prostoru

Postup: Děti stojí jako stromy, rozkročené se vzpaženýma rukama jako koruna stromu, mohou dávat ruce podle potřeby, aby je příliš nebolely, protřepat a uvolnit...

Stojí pevně, vítr se kolem prohání, nejprve jen malý vánek, strom se téměř nepohne, vítr sílí- větve se pohupují, přichází vichřice a větve i strom se naklání prudce, postupně se vítr zase uklidňuje. Můžeme využít hudební doprovod se změnami dynamiky...

HRA

Zásoby veverky Čiperky

Místo: ve třídě

Uspořádání dětí: v prostoru

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: šišky, žaludy, kaštiny...

Cíl: Rozvoj myšlení, zrakového vnímání, prosociálního chování, upevňování pravidel, ohleduplnost k druhým

Popis: Děti (veverky) mají své domečky- obruče rozmístěné po prostoru. Mimo tyto domečky jsou v prostoru rozmístěné šišky a žaludy. Veverky chodí po čtyřech, a tak by

neunesly potravu v pacičkách. Proto udělají račí cvik- a lezou se šiškami jako raci. Nesou si svou potravu na bříšku do domečku, dokud není všechna potrava pryč.

Veverky si mohou navzájem pomáhat.

Obměna: Děti mohou lézt jako ježečci, dají si „potravu“ na záda.

Pexeso s lesními plody

Místo: ve třídě

Uspořádání dětí: u stolečku, na koberci

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: kelímky z automatu, dvojice přírodnin (šnečí ulity, kaštan, žalud, šípek, větvička, šiška, burák, ořech, kamínek...)

Cíl: Rozvoj myšlení, zrakového vnímání, postřehu, respektování pravidel, ohleduplnost k druhým

Popis: Rozložte přírodniny po stole a zakryjte kelímky tak, aby nikdo z dětí nevěděl, co se pod kelímkem skrývá. Pravidla jsou jako u klasického pexesa, kdo našel nejvíc dvojic vyhrál.

BÁSNĚ

Šiška

Spadla šiška na Františka.

Počkej, šiško, šišatá,

budu péci dobré věci,

buchty jako ze zlata.

Šup do pytle, šiško,

už mám prázdné bříško.

Kaštan

Shod' mi kaštan, kaštane,

vždyť se ti nic nestane,

když mi jeden kaštan shodíš,

jenom trochu hlavou hodíš.

6.2 Listopad, listopad, lísteček mi na dlaň spad a na zemi kůra, dřevo, dneska bude zataženo.

Nabídka činností:

Komunikativní kruh - Tajemná obálka podzimu

- Výrobky ze dřeva, vyprávění o tom, co je všechno ze dřeva*

Procházka po přírodě*

- Pozorování stromů- rozlišování jehličnatých a listnatých stromů
- Které stromy mají opadané nebo neopadané listí
- Pojmenovávání stromů, částí stromů a listů
- Měření obvodu kmene stromu- pomocí dětí

Pracovní a výtvarné činnosti

- Lampičky ze sklenic
- Frotáž listu, dřeva a kůry
- Listová tiskátka*
- Pracovní listy (viz příloha č. 10, 11, 12)

Rozcvička - S listy stromů

Hry - Poznávací hra

- Lístečku, poznám tě?!

- Lístečku, zamávej.

- Pohybová hra

- Honěná na vítr

- Honěná na dřevo

Básničky

- Podzim

- Říkanka pro Kateřinku

- Podzimáčci

Hádanky

- Kniha

- Podzim

Pohádka* - Čtvrtek, V., Pohádky z pařezové chaloupky Křemílka a Vochomůrky.

Praha 1970

KOMUNIKATIVNÍ KRUH

Místo: ve třídě

Uspořádání dětí: v kruhu

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: obálku s listím ze stromu (javor, lípa, ořech, dub...)

Cíl: Rozvoj myšlení, představivosti a řeči, respektování pravidel, být ohleduplný k druhým, vyjadřování vlastního názoru a zkušenosti

Popis: Učitelka si svolá děti do kruhu. Když děti sedí v kruhu, učitelka jim pošle obálku, která bude zavřená, děti se do obálky nesmí podívat. Každé dítě si ji může potěžkat, ohmatat, poslat dítěti, které sedí vedle něj, ale nesmí ji otevřít. Když obálka doputuje po kruhu nazpět k učitelce, zeptá se učitelka dětí, co si myslí, že je v obálce. Děti dávají návrhy a nápady. Pokud nezazní správná odpověď. Učitelka může děti motivovat básničkou, která by měla navázat na obsah obálky.

Báseň

Říjen

Jiří Havel

Všem posílám obálku
a v ní jednu zvláštní zprávu:
Stromy Tě zvou na výstavu,
do lesů a do parku.
Vidět bude ze všech míst,
a kdo přijde na oplátku,
odnese si na památku krásně obarvený list.

Děti pak doplní konečný verš básně společně s učitelkou – tím poznaly, co je v obálce. Děti si v kruhu posílají obálku a vytahují si z ní každé po jednom listu, přitom opakují stále dokola básničku, kterou učitelka říká a tím se báseň učí. (Básnička se řekne 2 – 3x mezitím, než obálka dojde nazpět v kruhu učitelce.)

PRACOVNÍ A VÝTVARNÉ ČINNOSTI

Lampičky ze sklenic

Místo: třída

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: listy stromu, jiné podzimní přírodniny- větvičky, šípek, šišky, žaludy, lepidlo (herkules), (tavná pistole), zavařovací sklenice, svíčku.

Cíl: Rozvoj myšlení, tvořivosti, jemné motoriky

Postup: Na jednotlivé přírodniny nanese se lepidlo a přitiskne se na sklenici, tím ji ozdobíme. Když bude sklenice pěkně celá polepená, učitelka dovnitř může položit zapálenou svíčku, která sklenici- vzniklou lampičku, pěkně prosvítí.

Frotáž listu, dřeva nebo kůry

Místo: třída

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: listy stromu, dřevo, kůru, list kancelářského papíru, uhlík nebo voskovky.

Cíl: Rozvoj myšlení, představivosti, tvořivosti, jemné motoriky

Postup: Připravíme si kancelářský papír, který dáme na rozprostřené listy na podložce nebo na stole. Uhlíkem nebo voskovkou po papíře „čaráme“, čímž nám vynikne struktura listů. (Doležalová, 2003, str. 73)

ROZCVIČKA

Místo: třída

Uspořádání dětí: volně v prostoru

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: listy stromů

Cíl: Rozvoj představivosti, motoriky, respektování pravidel, ohleduplnost k druhým, orientace v prostoru

Stromeček na podzim

Popis: Učitelka rozdá dětem listy, děti si je drží a představují strom, kývají se ze strany na stranu, jako při větru. Pak si položí list stromu na dlaň a zkusí ho sfouknout z dlaně na zem, několikrát za sebou, jako když nastane podzim a strom opadá. Krouživé pohyby hlavou- Děti (stromy) se snaží podívat, kde všude na zemi vidí spadlé listy. Provádí krouživé pohyby hlavou doprava a doleva. Hlava se kýve pomalu na levou stranu a na pravou stranu (děti mohou zavřít oči).

Pohyby očí- děti (stromy). Pohyby očí nahoru, dolů, do stran, dokola, vpravo i vlevo, strom se musí rozkoukat.

Dále se snaží rozhýbat kmen a větve, můžou dělat krouživé pohyby rukou, tak, že se rozpaží a kroutí nejdříve zápěstím (v ruce drží list, pohyb dělají obouruč), pak dělají krouživé pohyby v loktech a pak pažemi, cvik můžou zopakovat ještě jednou, že si list přendají do druhé ruky (větve), aby ji to nebylo líto.

Rozhýbání nohou (kořenů)- děti provádí krouživé pohyby, uvolnění - stojí a protřepávají si jednu a druhou nožičku.

Když je strom dostatečně rozhýbán, může začít chodit. Chůze- nejprve nejde, strom má ztuhlé kořeny, tak chodí jako opička, se skrčenými palečky u nohou. Pak chodí normálně, ale pomalu, může být v předklonu, pak chodí vzpřímeně a může se proběhnout, aby se zahřál. Aby se stromům nezamotala hlava, změním směr běhu. Stromy se pak vydýchají. Když jsou dostatečně vydýchané, položí se na zem na záda, aby si odpočinuly. Položí si list stromu na břicho a snaží se ho pohoupat- uspat. Pak zvednou hlavičku a zkontrolují, jestli jim ho vítr neodnesl a položí se zpátky na zem, cvik několikrát opakují. Potom se přetočí stromy kmenem na břicho, lísteček si dají před sebe a hlavičku schovají do rukou, které budou mít opřené lokty o zem. Opět kontrolují lísteček, aby jim ho vítr neodnesl a podívají se na něj, pak se opět schovají. stromeček se připravuje na zimní spánek, tak si lehne do polohy která mu je příjemná a zaposlouchá se do hudby, kterou právě slyší. (Učitelka pustí nahrávky na CD- přírodu nebo uklidňující relaxační hudbu.)

HRA

Lístečku poznám tě?!

Místo: třída, zahrada

Uspořádání dětí: volně v prostoru

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: listy stromů

Cíl: Rozvoj představivosti, komunikace, motoriky, prosociálního chování, respektování pravidel, ohleduplnost k druhým

Popis: Děti si drží v rukách listy, které si náhodně vzaly z košíčku. Učitelka řekne, zda by si děti mohli najít kamaráda se stejným lístečkem a stoupnout si k němu, tím utvoří les či park. Děti tak utvoří skupinky, které budou mít v rukách stejné listy stromu.

Pokud některé z dětí, nebude schopno najít svojí skupinku, učitelka nebo některý z kamarádů mu může pomoci. Když děti stojí ve skupinkách, učitelka se ptá jedné skupinky po druhé, co si myslí, že jsou za stromečky. Děti usuzují podle listu stromu, který drží v ruce. Když skupina odpoví správně, zvedne lísteček nad hlavu a pomalu projde za sebou v zástupu mezi skupinkami ostatních stromů, aby si všechny děti mohly prohlédnout, jaké listy má tento strom. Skupinka se pak vrátí nazpět na své místo odkud vyšla. Takto se postupuje u všech skupinek dětí.

Lístečky zamávejte!

Místo: třída, zahrada

Uspořádání dětí: volně v prostoru

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 4-7 let

Pomůcky: listy stromů

Cíl: Rozvoj představivosti, komunikace, motoriky, respektování pravidel, ohleduplnost k druhým

Popis: Učitelka motivuje děti příhodou, že se ztratila v hustém lese, cestu ven najde jen tehdy, když jí stromy (děti) pomohou. Každé z dětí drží nějaký list stromu, který si před začátkem hry vytáhly z košíku a postaví se libovolně v prostoru.

Př.: Učitelka stojí a říká, abych mohla najít cestu z lesa, tak mi musí zamávat lípa. (Děti s listem lípy mávají a učitelka postoupí mezi ně). Když jsem tudy šla naposledy, viděla jsem tu dub,(děti s listem dubu zamávají), myslím, že jdu správně, teď by tu měl stát javor, (děti s listem javoru mávají...). Hru může učitelka libovolně obměňovat.

honička "Na vítr"

Místo: třída, zahrada

Uspořádání dětí: volně v prostoru

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: šátek/fáborek

Cíl: Rozvoj představivosti, motoriky, respektování pravidel, ohleduplnost k druhým

Popis: Jedno dítě je vítr (honič), má oblečený šedivý plášť, aby se odlišil od ostatních. Stromy (děti) se snaží před větrem uprchnout. Mají za gumou kalhot zastrčený šátek (na kterém mohou být obtisknuté listy stromu), ten znázorňuje listí na stromě. Vítr (honič) se snaží dětem šátek odebrat, nesmí však použít násilí, měl by se držet pravidla, že hra nesmí bolet.. Stromy se různě k "větru" otáčejí, aby ztížily odebrání šátku. Pokud vítr

vezme stromu listí, což je potištěný šátek, zůstane strom stát kousek stranou a čeká na konec hry. Dítě, které zůstane ve hře jako poslední, je novým "větrem".

Honička na dřevo

Místo: třída, zahrada

Uspořádání dětí: volně v prostoru

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: dřevěné věci v prostoru

Cíl: Rozvoj představivosti, motoriky, respektování pravidel, ohleduplnost k druhým

Popis: Jedno dítě honí, záchrana je, když se děti dotknou dřevěné věci (stůl, židle, skříň...). Pokud honič někoho chytne, chycený honí místo něj.

BÁSNĚ

Podzim

František Kábele

Padá lupen po lupenu,
Pepa stojí pod lípou:
"Pojďte, děti,
pojd'te chytat,
penízky se posypou."

Pod lípou je kupa dětí,
pomáhají Pepovi!
Pak u Pepy nakupují,
za penízek lipový.

Řikanka pro Kateřinku

František Kábele

Řežu, řežu dříví, už jsem celý křivý.
Řežu dříví z ořechu, narovnáám je pod střechu.
Řežu dříví na polínka, vaří kaši Kateřinka.

Podzimáči

Miloš Kratochvíl

Tisíc skřítků Podzimáčků
už se dalo do práce,
plní chladem hnízda ptáčků,
končí letní legrace.

Tisíc skřítků Podzimáčků
s rukama studenýma,
jede krajem v žlutém vláčku
do stanice Zima.

HÁDANKY

Listy mám a strom nejsem, co jsem ?
(kniha)

Kdo bez štětce bez barev, obarví nám celý les?
(podzim)

6.3 Kopu, kopu brambory, mám jich plné komory, dýní, řepou, kukuřicí, vyzdobím si ve světnici.

Nabídka činností:

Komunikativní kruh*

- Povídání o přírodninách- řepě, kukuřici, bramborách, dýni
- Kde je najdeme? Kdo je může jíst? Co se z nich dá udělat?
- Můžeme udělat s dětmi výstavu brambor se zvláštním tvarem

Pracovní a výtvarné činnosti

- Bramborová tiskátka *
- Čertík Řepník
- Dýňové okrasné vázy
- Bramboroví panáčci zvou na divadelní představení
- Pracovní listy (viz příloha č. 13, 14)

Rozcvička* - Motivace na pohádku „O červené řepě“

Hry

- Hmatová hra - Myši kradou brambory
- Pro rozvoj sociálních dovedností - Na Kukuřičňáka
- Pohybová a postřehová hra - Hry s padákem*

Básně - Brambory

- Veršovaná pohádka –Malá pohádka o řepě* (Hrubín, 1964. str. 76)
- Pohádka o veliké řepě* (Hrubín, 1964. str. 101)

Hádanka - Brambory

PRACOVNÍ A VÝTVARNÉ ČINNOSTI

Čertík Řepník

Místo: ve třídě

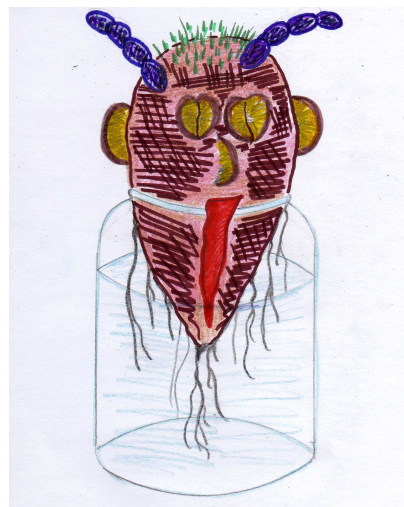
Uspořádání dětí: u stolečků

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: krmná řepa, švestky/ šípky, brambory, červený filc, zavařovací sklenice s vodou, špejle, párátko, nůžky

Cíl: Rozvoj tvořivosti, jemné motoriky, seznámení s podmínkami pro růst rostlin

Pracovní postup: Hlavu čerta představuje krmná řepa, kterou budeme zdobit tak, že kořenová část bude směřovat dolů. Bramboru nakrájíme na plátky, bude tvořit čertovi uši, nos a oči. Upevníme je pomocí párátek na řepu. Na dvě špejle napícháme několik sušených švestek, které budou jako jeho rohy. Červený filc nám poslouží jako čertův jazyk, který ustříháme podle fantazie. Řepu dáme do sklenice s vodou, kořenovou částí dolů. Za nějaký čas řepa pustí kořeny a čert bude mít vousy a na hlavě mu začnou rašit zelené vlasy. (Šottnerová, 2005)

Dýňové okrasné vázy

Místo: ve třídě

Uspořádání dětí: u stolečků

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: dýně, přírodniny- šišky, kaštiny, listy, jehličí, šípky, květiny, kůra...lžíce na vydlabání, špejle, nebozez nebo šídlo, sklenička od výživy s vodou.

Cíl: Rozvoj představivosti, tvořivosti, jemné motoriky

Postup: Dýni učitelka odřízne stopku. Lžící si dýni děti vydlabou. Vloží do dýně skleničku od výživy s vodou a postupně do skleničky dávají přírodniny. Kaštiny mohou napíchnout na špejli a ozdobit jimi dýni zvenku.

Bramboroví panáčci zvou na divadelní

představení

Místo: ve třídě

Uspořádání dětí: u stolečků

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: kulaté brambory, rovné dlouhé tyče popřípadě klacky asi 40 cm, Lesní plody- jeřabiny, šípky, šišky, mech, malé větvičky, barevné krepové papíry, ozdobné šňůrky, skořápky oříšků, špendlíky, barevné fixy.

Cíl: Rozvoj tvořivosti, jemné motoriky

Postup: hlavu (brambor) si děti mohou ozdobit přírodními plody, které můžou přichycovat špendlíky, učitelka může

dětem pomoci při nasazování hlavy na klacík. Pusu a tváře mohou namalovat fixem, vlasy mohou být z mechu nebo z nalámaných větviček. Z krepového papíru o velikosti asi 30 x 30 cm zhotovíme plášť postavičky, který u hlavy svážeme stužkou nebo ozdobnou šňůrkou. Doplnky jako královskou korunu si můžou děti vyrobit ze zlatého papíru. (Blum, Franke, Göhr, et al, 2006.)

HRY

Myši kradou brambory

Místo: ve třídě

Uspořádání dětí: v prostoru

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: hudební nástroj (klavír, xylofon, flétnu), ošatky, košíky, bedýnky, přes každou šátek, Brambory cca30, Předměty, které do přírody nepatří- pet láhev, papírky, klíče, igelit, propiska, kelímek...Předměty přírodní- kameny, jablka, hrušky, kaštanů, žaludy....

Cíl: Rozvoj myšlení, hmatu, pozornosti, motoriky, poznatky z ekologie

Popis: Učitelka hraje na klavír, xylofon nebo na flétnu. Když hraje vysoké tóny, myši (děti) poskakují, tancují vesele a přitom kradou brambory z několika ošatek, které jsou rozmístěné po třídě a přikryté šátkem. A to z toho důvodu, že se v ošatce neskrývají jenom brambory, ale i předměty, které tam nepatří, děti musí poznat pohmatu, zda-li

vytahují bramboru a nebo něco jiného. Pokud si ohmatanou věc vytáhnou nemůžou ji vrátit zpátky do ošatky/ košíku. Musí si ji tanečkem donést na své určené místečko (židličku, obruč...). Takto myšky stále kradou, dokud učitelka nezahraje hluboký tón, což znamená, že musí všeho nechat a spěchat do domečku. (Pokud drží v ruce věc z ošatky, vezmou si ji k sobě do domečku.)

Na konci hry si s dětmi učitelka popovídá o tom, co bylo ještě v ošatkách/ košíkách/ bedýnkách navíc, co tam nepatřilo a proč.

Na Kukuřičňáka

Místo: ve třídě

Uspořádání dětí: v kruhu

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: kukuřice

Cíl: Rozvoj sluchové pozornosti, mluvidel, motoriky, prohlubování prosociálních vztahů

Popis: Děti sedí v kruhu vedle sebe, mají mírně pokrčené nohy a hlavy opřené o kolena. Říkájí zaříkávadlo o kukuřici: „Enyky, benyky...“ Kolem nich obchází „kukuřičňák“ dítě s kukuřicí v ruce.

Ten položí kukuřici po, skončení zaříkávadla, nenápadně na zem za některého hráče. Kukuřice by se měla sedícího dítěte alespoň trošku dotknout, aby poznalo, že se má otočit, vzít do ruky kukuřici a utíkat za Kukuřičníkem, aby ho dohonil. Ten se však pokouší o jeho místo. Pokud dítě Kukuřičňáka nechtylo a ten si sedl na jeho místo, stává se teď dítě novým Kukuřičníkem.

Zaříkávadlo - Enyky, benyky

Enyky, benyky, kukuřice,

čarují děti do čepice.

Enyky, zlatá turkyně,

kukuřičňáku, vyskoč ze skříně.

BÁSNĚ

Brambory

Kopu, kopu, brambory,
mám jich plné komory,
uvařím je na loupáčku,
pozvu na ně naši Kačku,
ta se bude mít, ta se bude mít.

HÁDANKA

Naříkají hospodyňky
když mě zlobí mandelinky.

Naříká i hospodář,
když mě málo okopáš.

Naříkají kuchaři,
když se málo povaří.
(brambory)

7 Zimní spánek

„Kalendářní zima začíná 21. prosince, kdy je den nejkratší a trvá pouhých osm hodin. Od tohoto dne se však slunce opět „vrací“ a každý další den je o něco delší.

Se slunovratem, dobou příchodu delších a jasnějších dní, jsou také spojeny největší svátky roku, Vánoce.“ (Opravilová, Gebhartová, 2003. 398 s.) Začátek zimy provází pochmurné, mlhavé a deštivé počasí. (Opravilová, Gebhartová, 2003.)

Podzim už dohýřil svými krásnými barvami a vše barevné a pestré se najednou schovává kdesi pod bělostným pápěří vloček. Vše se noří pod bílou peřinu. Krajina šla tiše spát.

Na řekách a rybnících se tvoří ledy. Rampouchy lze vidět na každém kroku. Aktivit venku ubývá a to díky počasí. Pokud napadne sníh, stěžuje práci spoustě dospělým. Děti ho však milují! Rádi sáňkují, staví sněhuláky nebo se koulují. Musíme také dbát na teplé oblečení, jak u dospělých tak u dětí, protože v tomto období jsme více náchylnější k nemocem.

Zimní měsíce: Prosinec, leden, únor

Svátky Zimy jsou:

6. 12. Mikuláš

24. 12. Vánoce

31. 12. Nový rok

6. 1. Tři králové

Masopust

14. 2. Sv. Valentýn

Přírodní materiály se kterými můžeme pracovat v zimě:

- **Skořápky ořechů/ Buráky** (7.1 Mikuláši přijď dnes k nám, oříšek a burák mám)
- **Pomeranče/ Jablka** (7. 2 Vánoční stromeček pokojem zavoní stejně tak pomeranč, jablíčko, vosk a cukroví)

7.1 Mikuláši přijď dnes k nám, oříšek a burák mám

Nabídka činností:

Komunikativní kruh* - Posílání oříšku po kruhu

- Otázka pro děti - Co si představíte, když se řekne zima?
 - Co je kulaté třeba jako ořech?
- Rozlišování různých druhů ořechů - podle chuti, vzhledu

Procházka po přírodě* - Pozorování rozdílů mezi ořešákem a lískou
- Pozorování stromů, oblohy, zvířat a ptáků

Pracovní a výtvarné činnosti - Želvičky a velryby z vlašských oříšků
- Vánoční ozdoby z oříšku
- Pracovní listy (viz příloha č. 16, 17)

Rozcvička - Kutálení míčů různých velikostí - vytvoření dvojic pro cvičení, motivace:
Oříšek utíká od veverky

Hry - Pro rozvoj sociálních dovedností - Zásoby na zimu
- Smyslová hra - Na barvy

Písně, hudebně pohybové hry, tanečky* - Medvědi nevědí (Dvorník, Brabec, 2001
str. 56)

Básně - Paci, paci, pacičky
- Ořechy

Pohádka* - O Popelce

PRACOVNÍ A VÝTVARNÉ ČINNOSTI

Želvičky a velryby z vlašských oříšků

Místo: ve třídě

Uspořádání dětí: u stolečku

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: Skořápky z vlašského oříšku- půlky, tvrdý papír, lepidlo, fixy

Cíl: Rozvoj představivosti, jemné motoriky, tvořivosti

Postup: Spodní část želvy/ velryby si děti vystříhnou z tvrdého papíru. Vystřiženou část pokreslí fixem a nalepíme lepidlem pod skořápku ořechu, tím vznikne vrchní část zvířátka. K velrybě dolepíme ještě druhou část ořechu.

Tip: Můžeme mezi skořápky vložit provázek na zavěšení.

Šablony k tělíčku želvy a velryby v příloze č. 15 (Altmayer, *et al.*, 2005, str.132)

Vánoční ozdoby z oříšku

Místo: ve třídě

Uspořádání dětí: u stolečku

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 5-7 let

Pomůcky: skořápky z vlašského oříšku- půlky, mašli dlouhou 35 cm, lepidlo +/-zlatou barvu ve spreji

Cíl: Rozvoj představivosti, jemné motoriky, tvořivosti

Postup: Stužku děti vloží do jedné skořápky ořechu, kterou natrou lepidlem po okraji, na ni přitisknou druhou polovinu skořápky. Tím vznikne oříšek na stužce, kterému učitelka udělá z konce mašličky očko na pověšení.

Obměna: Pokud bychom chtěly mít na stužce zlatý oříšek, nastříkáme skořápky před lepením zlatým sprejem a poté je slepíme, abychom neumazali mašličku.

(Barřfová, 1995.)

ROZCVIČKA

Kutálení míčů různých velikostí - vytvoření dvojic pro cvičení:

Oříšek utíká od veverky

Místo: ve třídě

Uspořádání dětí: v prostoru

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: vlašské ořechy, míčky, míče

Cíl: Rozvoj představivosti, sociální dovednosti, hrubé motoriky, respektování pravidel

- Dvě děti (veverky) sedí proti sobě, dotýkají se chodidly roztažených nohou, kutálí si se skutečným vlašským ořechem tak, aby "neutekl z doupěte".
- Po chvíli si mohou veverky vyměnit ořechy za míčky velikosti tenisáku, zvětší si mezi sebou vzdálenosti asi o 1 metr. Veverky zkouší zda oříšek poslouchá a neuteče.
- Pokud oříšek (míček) poslouchá a neutíká od veverek, je možné ho vyměnit za větší míč, kdy děti sedí ještě dál od sebe, kutálejí si stále ve dvojicích.

Po cvičení na zemi, může učitelka motivovat rozcvičku tím, že oříšek od veverek utekl.

Aby se k němu veverky dostaly, musí překonat nástrahy lesa. (Překážková dráha.)

HRY

Mikulášův rozsypaný košík

Místo: ve třídě

Uspořádání dětí: v prostoru

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 4- 7 let

Pomůcky: Kartičky s obrázky oříšků (vlašský ořech, burský ořech, kokosový ořech, mandle...), přírodnin (kaštan, žalud, šiška...) a odpadků (zmačkaná plechovka, PET láhev, sáček..)

Cíl: Rozvoj představivosti, myšlení, sociální dovednosti, hrubé motoriky

Popis: Učitelka rozdává dětem kartičky, na kterých je zobrazen nějaký druh oříšku, přírodnina nebo odpadek. Děti hledají po třídě kartičky s obrázky, když najdou jiný obrázek než drží v ruce, nevšímají si ho a nechají ho na místě, pokud najdou obrázek shodný s obrázkem, který drží v ruce, mohou si ho vzít. Motivace – Mikuláš zakopl a rozsypaný košík, pomůžete mu jej děti opět naplnit? Poznáte co do něj nepatřilo a proč?

Na barvy

Místo: ve třídě

Uspořádání dětí: v prostoru

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: Oříšky různých barev (děti je před hrou společně s učitelkou nabarví temperovými barvami), veselá hudba, karty s barvami (červená, modrá, žlutá, zelená, bílá...)

Cíl: Rozvoj myšlení, sociální dovednosti, hrubé motoriky, poznávání barev

Popis: Učitelka stojí v prostoru, ukazuje dětem kartičky s barvami. Děti mají v ruce oříšek jedné barvy. Pokud učitelka ukáže nad hlavu např. žlutou kartu, můžou běhat po prostoru jen děti se žlutým oříškem v ruce. Učitelka může vztyčit i několik barev najednou. (Děti nemusí běhat stále dokola, úkoly se mohou obměňovat – např.: Pohyby zvířátek a podobně.)

PÍSNĚ, HUDEBNĚ POHYBOVÉ HRY, TANEČKY

Medvědi nevědí

1. Medvědi nevědí, že turisté nemají zbraně, až jednou proctnou, počítají si někde na ně.
2. Výpravě v Doubravě malý grizzly ukáže se, turisté zajisté rozutíkají se po lese.
3. Na pěšině po nich zbydou tranzistoráky a dívčí dřeváky a drahé foťáky, ve kšeftu je večer vymění za zlatáky a za ně si koupí maliny, med a slané buráky a za ně si koupí maliny, med a slané buráky.

BÁSNĚ

Paci, paci, pacičky

Paci, paci, pacičky,

táta koupí botičky

a maminka pásek

za myší ocásek

a babička čepičku

za tu černou slepičku

dědeček kabátek
za těch deset prasátek
a kmotříček kožíšek
za lískový oříšek.

Ořechy

Na břehu u řeky
vyrostly ořechy.
Jiřík pro ně přišel,
ale jen tři našel.
Veverky je louskají,
skořápky z nich nechají.

7.2 Vánoční stromeček pokojem zavoní stejně tak pomeranč, jablíčko, vosk a cukroví

Nabídka činností:

Komunikativní kruh* - Ptáme se dětí, co dělají doma z pomeranče, jablíčka, vosku.
(Odpovědi- mošt, džus, křížaly, ozdoby, buchtu, pohár, svíčky...)

Procházka po přírodě* - Pozorování přírody
- Komu patří stopy ve sněhu?
- Potrava pro zvířátka – návštěva krmelce, ptačí budky

Pracovní a výtvarné činnosti - Tisk jablečným razítkem
- Krájení jablek – křížaly
- Voňavá vánoční dekorace
- Mikuláš z jablíčka a z makovice
- Ozdoby z včelího vosku
- Korálky z kůry pomeranče a jablek*
- Grafomotorické pracovní listy – (viz příloha č. 18, 19)

Rozcvička* - Motivace - Jablíčko spadlo ze stromu a kutálí se světem

Hry - Pro rozvoj sociálních dovedností - Kdo má pod čepicí
- Hádejte po hmatu

Písně, hudebně pohybové hry, tanečky - Pod naším okýnkem (viz příloha č. 20)
- Mazurka – Měla babka

Básně - Jablůň

- Jablíčko

- Barvička

Hádanky - Pomeranč

- Jablíčko

PRACOVNÍ A VÝTVARNÉ ČINNOSTI

Tisk jablečným razítkem

Místo: ve třídě

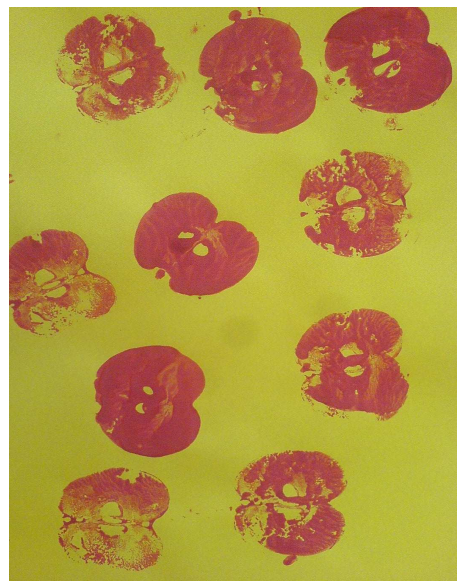
Uspořádání dětí: u stolečku

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: jablíčka, nůž, barvy, štětce, papír A4, popř. balící papír s předkresleným stromem.

Cíl: Rozvoj představivosti, trpělivosti, jemné motoriky, poznávání barev, orientace v prostoru, poznávání barev

Postup: Jablka učitelka rozkrojí na dvě poloviny.

Půlku jablíčka si děti natrou štětcem namočeným v temperové barvě. Po natření mohou razítkem tisknout na papír A4 (můžeme si předkreslit kmen stromu na balící papír). S dětmi hovoříme o umístění razítka, tím procvičujeme chápání pojmů nahoře, dole, na okraji, uprostřed atd.

Voňavá vánoční dekorace - jablíčkový vánoční svícen.

Místo: ve třídě

Uspořádání dětí: u stolečku

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: velké jablko, špejle, párátko, rozinky, sušené švestky, kandované ovoce, želé bonbóny, hřebíček, svíčka

Cíl: Rozvoj představivosti, trpělivosti, soustředěnosti, jemné motoriky

Postup: Na spodní konec svíčky zapíchne učitelka špejli nebo párátko. Druhý konec špejle - párátko zapíchne dítě do bubáka jablíčka. Tak upevní svíčku na vrchol jablíčka. Na špičky párátko si děti zapichují různé sušené ovoce. Druhý konec párátko zapichují s ozdobou do jablka. Párátko děti umísťují podle své fantazie.

Obměna: To stejné můžeme udělat i s pomerančem, který nám taky krásně provoní celou místnost. POZOR na bezpečnost při zapalování svíčky!

Mikuláš z jablíčka a z makovice

Místo: ve třídě

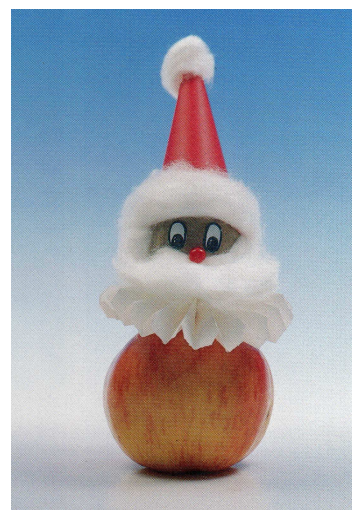
Uspořádání dětí: u stolečku

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: velké jablko, makovici, papír, vata, usušený šípek, tyčinkové lepidlo

Cíl: Rozvoj představivosti, trpělivosti, soustředěnosti, jemné motoriky

Postup: Z papíru si děti vyrobí malý kornout, který za pomoci učitelky slepí lepidlem, aby držel tvar. Makovici zapíchnou děti opatrně do jablka. Nalepí na ni vatu jako vousy a sušený šípek můžete posloužit jako nos, oči domalujeme temperovými barvami. (Z papíru si mohou děti vyrobit skládanou harmoniku, kterou dají panáčkovi kolem krku a zalepí.). (Kociánová, Tichý, 1996)

Ozdoby z včelího vosku

Místo: ve třídě

Uspořádání dětí: u stolečku

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: plásty včelího vosku, vykrajovátko, provázek

Cíl: Rozvoj představivosti, trpělivosti, soustředěnosti, jemné motoriky

Postup: Vosk necháme na novinách na topení trochu rozežhát. Vykrajovátkem vykrojíme zvolený motiv 2x, mezi tento motiv vložíme provázek a jemně stlačíme oba díly k sobě. Tyto ozdoby můžeme zavěsit na stromeček, větvičky a podobně.

Obměna: Z vosku můžeme tvořit svíčky, svíčky, ale i různé postavičky a podobně.

Krájení jablek – křížaly

Místo: ve třídě

Uspořádání dětí: u stolečku ve skupinkách (4- 6 dětí)

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: příborové nože, jablka, sušička na ovoce

Cíl: Rozvoj představivosti, trpělivosti, jemné motoriky

Postup: Se skupinou dětí může učitelka krájet jablka příborovým nožem na plátky, které usuší v sušičce - vytvoříme křížaly. Jadýrka děti vybírají a dávají stranou pro další využití.

Poznámka: Pozor na bezpečnost práce! Učitelka nesmí děti nechávat při krájení bez dozoru, se sušičkou pracuje mimo dosah dětí!

Tip: Jadýrka můžeme usušit a dát třeba do krabičky od kindervajíčka uděláme si tak, další nástroj pro rytmiizaci.

HRY

Kdo má pod čepicí

Místo: ve třídě

Uspořádání dětí: v kruhu

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: pomeranče/ jablka, čepice ze šatny.

Cíl: Rozvoj představivosti, soustředěnosti, hrubé motoriky, vytváření prosociálních postojů

Popis: Děti si donesou ze šatny čepice a sednou si do kruhu, jedno dítě je v kruhu a má zavřené oči (nemá čepici). Všechny děti říkají básničku:

Jablíčko se skutálelo,
vůbec ho to nebolelo.

Podívejte, jak se koulí,
nemá ani jednu bouli.

Kutálí se, kutálí,
to jsme se mu nasmáli.

Ten, ke komu se jablíčko v kruhu dostalo, si ho strčí na hlavu pod čepici. Dítě v kruhu hádá, kdo ho má. Když uhodne, jde ten, kdo ho měl doprostřed, místo dítěte, které hádalo a hra se opakuje.

Obměna: Pokud by byla hra s čepicemi těžká, mohly by jablíčko děti schovávat jen za záda.

Hádejte po hmatu

Místo: ve třídě

Uspořádání dětí: na koberci, u stolečku

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: tmavý pytel do kterého není vidět, přírodniny- kukuřice, hlemýždí ulita, kámen, mušle, kůra, menší dýně, vlašské ořechy, jablko/ pomeranč.

Cíl: Rozvoj představivosti, soustředěnosti, hmatového vnímání

Popis: Děti mají za úkol v pytlíku najít jablko/ pomeranč- pouze po hmatu.

Obměna: Dítě pojmenuje přírodninu, kterou našlo v pytlíku, a pak ji vytáhne a přesvědčí se, zda je to tak.

PÍSNĚ, HUDEBNĚ POHYBOVÉ HRY, TANEČKY

Mazurka

Měla babka čtyři jabka a dědoušek jen dvě.

Dej mi, babko, jedno jabko, budeme mít stejně.

Měl dědoušek, měl kožíšek a babička jupku.

Pojď, dědoušku na taneček, já si s tebou dupnu.

BÁSNĚ

Jabloň

František Kábele

Jarda sedí pod jabloní,

jablíčka až k němu voní.

Jedno spadlo, hned je zvedl.

To je pěkné, jémine!

Ještě jedno nedojedl

a už má chuť na jiné.

Jablíčko

Jablíčko se skutálelo,
vůbec ho to nebolelo.
Podívejte, jak se koulí
nemá ani jednu bouli.
Kutálí se, kutálí,
to jsme se mu nasmáli.“

Barvička

Zelenou se kreslí listí,
listí se však nedá jísti,
červenou ti babičko,
namaluji jablíčko.

HÁDANKA

Podívej se, kutálím se,
oranžovou barvu mám,
vitamíny rozdávám.
Patřím mezi ovoce,
zvláště když přijdou Vánoce.
(pomeranč)

Patří mezi ovoce
a když přijdou Vánoce
tak ho rozkrojí.

Hledají hvězdičku,
ke štěstí cestičku,
nikdo se nebojí.
(jablíčko)

II Praktická část

1. Cíl praktické části

Cílem práce je zjistit praktické možnosti, jak pracovat a využívat přírodniny ve vzdělávacím procesu v MŠ a nasměrovat tak touto cestou kladný vztah dětí k přírodě. Zjistit funkčnost nabídek činností, které byly sestaveny podle ročních období.

2. Popis zkoumaného vzorku

Výzkumný vzorek tvoří děti z mateřských škol.

Zastoupeny věkovou kategorií od 3- 7 let.

MŠ náměstí Republiky, Znojmo

MŠ Holanská, Znojmo

MŠ Nerudova , České Budějovice

3. Problémové okruhy a stanovení hypotéz

- Všechny děti jsou schopny pracovat, tvořit, experimentovat a hrát si s přírodními materiály.
- Vytvořené nabídky činností jsou ve výstupech mateřské školy realizovatelné.
- Realizace práce s přírodninami má pozitivní vliv na rozvoj vzdělávacích oblastí podle RVP PV.
- Děti i učitelky projevují o práci s přírodninami zájem.

4. Popis použité metody

Čerpám ze svých zkušeností z praxe a používám metodických postupů založených na hře, prožitku, manipulaci, experimentu, tvořivosti, fantazii i řešení různých problémů. Funkčnost nabídek činností jsem ověřila při výstupech v MŠ, pomocí pozorování, rozhovoru a v tvořivých projevech dětí.

5. Cesta za jarem

Povídání s jarem, které stojí za dveřmi („jako“).

Místo: třída, příroda

Uspořádání dětí: v kruhu

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: vypěstovaná květina v květináči, různé druhy přírodnin v košíku, lepidlo, šablona palety

Cíl: Rozvoj představitivosti, rozvoj komunikativního projevu, rozvoj myšlení a paměti, posilování prosociálního chování

Komunikativní kruh:

Ťuky, ťuk (zaťukáme na dveře) „Kdopak to, děti, ťuká?“ (Učitelka). „*To jsem já, Jaro.*“ (Ozve se tenkým hláskem). – „A kdepak jsi? Nevidíme tě.“ „*Jsem tady! Halóóó, tady za dveřmi*“ (odpověď tenkým hlasem). „Proč stojíš za dveřmi? Pojď dál.“ „*Kdepak (ozve se zpoza dveří). To ještě nemohu. Ještě nepřišel můj čas na střídání paní Zimy. Zatím jen tak stojím za dveřmi a zlehounka je otvírám, abych vám podalo jarní pozdrav, něžnou bílou kytičku.*“ (Za dveřmi je květinka v květináči) – moment překvapení pro děti.

„A proč je celá bílá?“ (Učitelka)

„*To aby paní Zima nepoznala, že jsem už tady.*“

Aktivizace dětí otázkami:

Děti kdo to za těmi dveřmi stál? Proč nešel dál? Co nám donesl?

Květina putuje po kruhu a děti odpovídají na položené otázky, květina dává slovo jen tomu, kdo ji drží v ruce:

- Co se vám vybaví, když se řekne jaro?

- Pojmenování přírodnin, které jsou připravené v košíku, kde se dají najít, co se s nimi dá dělat..? (aktivizace dětí- zpětná vazba na jejich odpovědi.)

Procházka po přírodě:

Sběr přírodních materiálů- Na vycházce s dětmi sbíráme a pojmenováváme přírodniny.

Pracovní a výtvarné činnosti:

- Přírodní paleta barev fotografie č.1 a 2. (Postup práce viz v kapitole 4.1)

- Práce celé třídy- Nástěnný obraz sestavený v přírodě: Jaro- léto.

Rozcvička, hry, Písně, hudebně pohybové hry, tanečky, básně- motivace jarem.
(viz v kapitole 4.1)

Fotografie č. 1

Fotografie č. 2

Zhodnocení

Scénka o jaru se dětem velmi líbila, měly tendence vstávat z místa a chtěly se podívat za dveře, zda tam opravdu jaro stojí. Když jsem však řekla, že by se mohlo vylekat a už se neukázat, zůstaly děti sedět na svých místech a se zaujetím poslouchaly povídání až do konce. Nejkrásnějším momentem bylo pro děti překvapení, které našly za dveřmi (sněženka v květináči).

V komunikativním kruhu na otázku: „Co se vám vybaví, když se řekne jaro?“ Děti odpovídaly různě, větou nebo jedním slovem. Většina dětí se s tímto pojmem „jaro“ setkala. Děti napadaly rozmanité odpovědi. (Př.: koťátka, kočky, kytičky, včely, teplo...)

Při ukázce přírodních materiálů, některé děti pojem „přírodnina“ znaly, což mě velmi potěšilo. Přírodniny, které jsem vytahovala z košíku a pojmenovávala společně s dětmi, většinou děti také znaly. Přírodnina, kterou děti viděly poprvé, nebo si nemohly vzpomenout na její název byla řepa a včelí vosk.

Přírodní paleta barev děti také velmi bavila (viz.fotografie). Sbíraly co se dalo, (květiny, kamínky, písek, větvičky lupínky, listy...) a velmi se snažily, aby právě ta jejich paletka vypadala co nejlépe. Na procházce jsme si pojmenovávali květiny, které jsme mohli v přírodě vidět. Ve třídě jsme pak společně zpívali píseň: „Uvívíme věneček...“, kde děti uplatnily názvy květin, které si z procházky pamatovaly.

Děti na vycházce napadlo, že bychom si mohli sestavit obraz do třídy ze samých přírodnin, proto jsme nasbírali přírodniny a nechali je tři dny uschnout. Po nalepení jsme obraz pověsili do šatny. Na dětech bylo vidět, že je cestička za jarem, poznávání přírody a přírodniny samotné velmi zaujaly.

6. Kamínek

Cestujeme s kamínkem

Místo: třída,

Uspořádání dětí: v kruhu

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: kamínky, temperové/ akrylové barvy, štětce, klovatina,

Cíl: Rozvoj myšlení, zrakového vnímání, představivosti a řeči, respektování pravidel, být ohleduplný k druhým, Vyjadřování vlastního názoru a zkušenosti

Komunikativní kruh:

- S kamínkem- Děti si donesly vlastní kamínek, který našly, někdo jim ho daroval a podobně. Aktivizace dětí otázkami - kde ho našly, co ten kamínek mohl prožít...? Vyprávění různých příběhů na toto téma- procvičení emocí, jak se asi kamínek cítil, když se ztratil, když potkal kamarády, něco ho bolelo a podobně...

Pracovní a výtvarné činnosti:

- Malování na kamínky (viz fotografie č. 3)

Děti si svůj kamínek, který donesly mohly pomalovat. (viz kapitola č. 5.1)

fotografie č. 3

Rozcvička:

- S kamínkem cestovatelem. Kamínek putuje a cestuje společně s dětmi. Nejprve uteče do světa- děti běhají po prostoru, mohou měnit směr pohybu podle pokynů učitelky. Setkání se zvířátky: s pejskem- děti běhají jako pejsci a štěkají, pak se potkají s kočičkou- protahují záda a mohou mňoukat, pak potkají čápa- ten má velký zobák a zvedá vysoko nohy, může stát i na jedné noze. Potom potkají děti společně s kamínkem žabku- skoky s citoslovci : „, Kvak, kvak...“ Najednou najdou kolo- leh na záda a společně jedou „jako“ na kole do kopce, z kopce, zatačkou...S kolem jsme přijeli až k rybníku- plavání (ve stoje, nebo v leže na bříšku.). Když tak pěkně svítí sluníčko, mohlo by nás osušit- děti si lehnou na záda a dělají, jako že se opalují. Při opalování, najdou jakoby jeden velký a malý kámen. Učitelka aktivizuje otázkou: „Co by se s těmito kameny dalo dělat?“

Hry - Obr a Paleček. Po kruhu putuje větší a menší kámen. (Tak těžké, aby je dětské ruce bez problémů udržely.) Větší kámen se v kruhu snaží za pomoci dětí dostat k menšímu, který mu utíká.

- Na skály. Obdoba hry štronzo. Učitelka pustí hudbu, nebo hraje na bubínek/dřívka. Po utichnutí hudby, děti musí stát nehybně jako skály a neměly by se pohnout.

Zhodnocení

Cestování s kamínkem se dětem velice líbilo, navrhovaly samy činnosti a cviky, které by se daly realizovat s kamínkem.

Navzájem si pomáhaly při cvičení. Bylo velmi pěkné pozorovat kooperaci starších dětí s mladšími. Pomáhaly si při cvičení, navrhovaly cviky, které se daly použít při cvičení se zvířátky.

Při pracovní a výtvarné činnosti se snažily vymýšlet originální nápady, které ztvárnily na své kamínky. (viz fotografie).

U hry byly děti velmi pozorné a snažily se o dodržování pravidel a respektování kamarádů, pokud někdo nechtěl předávat kamínek, (při hře “Obr a Paleček“), nebyl do činnosti nucen.

7. Brambory

Loutková scénka- Princeznička na bále

Místo: třída

Uspořádání dětí: v kruhu

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: vystřižené postavičky- loutky, brambory- pro každé dítě jednu, vykrajovátko, nůž, temperové barvy

barvy, papír A4, štětce

Cíl: Rozvoj představivosti, soustředěnosti a myšlení

Komunikativní kruh- Loutky představují děj krátké básničky („Princeznička na bále...“)

Po přehrání děje se zeptáme dětí, zda by dokázaly krátkou pohádku převyprávět. Kdo, co ztratil? Jaká byla princezna a co se jí přihodilo? Kdo, koho, kam, poslal, aby ji pomohl? A kdo ji pomohl?...

Pohádku ztvárníme s dětmi mimicky- **narativní pantomima**.

Spočítáme s dětmi společně, kolik brambor Honzík přinesl.

Sestavíme je do kruhu- do tvaru korálků, ale zjistíme, že jich je málo.

Hra- hledání brambor.

Děti hledají bramboru po prostoru, nesahají na ně, ani na ně neupozorňují, jen se dívají, kde jsou všude po třídě schované. Ten, kdo bramboru viděl, sedne si na zem, to je znamení pro učitelku, že dítě ví, kde je brambora schovaná. Když všechny děti sedí, učitelka vyzve děti, (jedno dítě po druhém), aby jí bramboru donesly a doplnily tak korále na zemi.

Když jsou všechny korále nalezeny, mohou je děti společně spočítat. Mohou si teď zahrát hru na běžící bramboru, při které se říká básnička: „Kopu, kopu brambory...“ (viz text v kapitole 6.3)

Po hře se zeptáme dětí, co se s bramborami dá udělat?

Pracovní a výtvarné činnosti:

- Bramborová tiskátka
- Výroba bramborových korálků

Relaxace: - Masáž bramborou ve dvojicích

Zhodnocení

Práci s přírodninou- s bramborou bych hodnotila velmi kladně. Děti baví poznávat přírodu a nové práce s přírodními materiály. Jsou rády, když si mohou prožít svůj příběh- ztvárnění narativní pantomimou. Když mohou někomu pomoci, stejně tak, jako pomáhaly při hrách Honzovi nasbírat poztrácené brambory. Procvičily si tak matematické schopnosti. Pro děti předškolního věku je velmi těžké udržet tajemství, jak tomu bylo u hry, když děti nesměly vyzradit skryše brambor, avšak není to nemožné. Děti velmi kladně reagují na položené otázky, které je aktivizují např.: „Co se dá udělat z brambor?“ Většina dětí odpovídala na tuto otázku jednoznačně: „Kaše, salát.“ Ovšem našly se i takové odpovědi, které mě až zarazily: „Panácci, korále...“ To svědčí o tom, že tvořivost u těchto dětí zanechala nějaké kořeny.

Při výtvarné činnosti děti bavilo experimentování s různými tvary bramborových tiskátek, mohly si také vyzkoušet navlékání bramborových korálků, které je také velmi bavilo.

Usoudila jsem, že i relaxace byla velmi dobře zvolená, protože se děti uvolnily a uklidnily, bylo vidět, že masáž bramborou od kamaráda, si velmi užívaly.

8. Listy

Maňásková scénka -Podzimníček usnul pod hromádkou listí, vítr mu rozbil domeček

Místo: třída,

Uspořádání dětí: v kruhu

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: listy stromu, barvy, velký strom nakreslený na třech slepovaných balících papírech, skřítek Podzimníček, Na hru- obrázky- slunce, mrak s deštěm, vítr, list, švihadlo/ lano= domeček

Cíl: Rozvoj představivosti, soustředěnosti a myšlení, rozvoj komunikativního projevu, posilování prosociálního chování

Komunikativní kruh- Děti, podívejte se na tu hromádku s listím, nezdá se vám, že se v ní něco hýbe? Myslíte, že mě to nepokouše? (Děti odpovídají.)

Tak já se zkusím podívat, zda v ní něco není.

„Kdo mě to budí??“ Z hromádky listí se vyhrabal panáček. Kouká a mžourá, mne si očka... “ Jé, kde to jsem?“ Zeptal se. „Jé-je, tady je ale děti! Dobrý den, kamarádi! To už je podzim???“ (Děti odpovídají.)

Já jsem tu asi usnul, no spíš zaspal . Jejdanánku, děti, já jsem se vám ani nepředstavil, já jsem..., ale víte co, hádejte, určitě mě znáte. (Děti hádají) Já jsem lesní skřítek, Podzimníček jméno mé.“ A loutka se ukloní. “Mám pro dnešní den moc práce, musím

toho spoustu udělat. Moji kamarádi už pracují. Musím listy obarvit, nějaké zas nechat spadnout, zamávat ptáčkům, kteří odletěli do teplých krajín a zase přivítat jiné ptáčky, kteří k nám přiletěli (labuť, kačenky, havrani...). Tak já to jdu všechno zařídit a za chvíli se vrátím.

(Učitelka aktivizuje děti otázkami.) Děti, kdo to byl? A kam šel? Co měl oblečeného? A co to měl na hlavě?

Podzimníček nám tu děti nechal obálku s obrázky, poznáte co je na obrázcích, jakou má barvu a výraz obličeje? (Děti říkají, co vidí na obrázcích.) Co byste říkaly, kdybychom si s těmi obrázky zahrály hru?

Hra – zrková- slunce, vítr, déšť, lísteček, domeček. (Když děti vidí že učitelka zdvihla nad hlavu obrázek slunce, znamená to, že se prochází, opalují...Obrázek větru znamená, že mohou utíkat po třídě. Obrázek zamračeného mraku volá děti do domečku vytvořeného z lana a list symbolizuje „pád“ do tureckého sedu.)

Zavoláme na Podzimníčka. „Co když usnul?“ Voláme tiše. „Musíme ho vzbudit.“ Zakřičíme.

Podzimníček se objeví. „*Tak jsem si všiml jak jste všichni šikovní, a tak jsem si pro vás připravil další hru.*“

Hra s básničkou- poznávání části těla:

Padá na zem suché listí,

stromy půjdou brzy spát.

Dej si lístek na...(část těla)....,

Už nastává listopad!

Víte jak takový vítr fouká? (Děti ukazují pusou jak fouká vítr, na dlaň si položí list stromu a snaží se jej sfouknout.) **Umíte ukázat, jak list stromu padá na zem?**

Umíte se proběhnout jako vítr?

„Podzimníčku, já jsem si všimla, že jsi nějaký smutný...“ (Učitelka) „**Ano, jsem. Vítr mi sebral ze stromu listí a na mě teď bude pršet do domečku.**“

(Učitelka aktivizuje děti otázkami.) „Myslíte děti, že bychom mu mohli pomoci? Kde by takový Podzimníček mohl bydlet, aby mu v zimě nebyla zima, když na jeho stromě už není listí?“ (Děti odpovídají.)

„Myslíte, že by mohl bydlet tady v tom stromě?“ (Učitelka ukáže na strom bez listů)

namalovaný na balícím papíře.) Skřítek se podívá na děti a řekne, že by tam bydlel moc rád. „Listí už sice opadlo, ale my mu ho můžeme přičarovat barvami. Co říkáte?“ (Učitelka)

Pracovní a výtvarné činnosti: Tvoříme domeček pro Podzimníčka.

Otiskování listů ze stromu na balící papíry, na kterých je znázorněn holý strom- tvoříme dům pro Podzimníčka. Při výtvarné činnosti se učíme básničku listopad.

Básničky

Listopad

Vítr přišel s listopadem,
všechno listí padá na zem.
Milé děti, těšte se,
on nám zimu přinese.

Zhodnocení

Maňásková scénka děti velmi zaujala, braly Podzimníčka téměř jako živého chlapečka, který opravdu zaspal v hromádce opadaného listí. Hry které jim připravil, je velmi bavily, užívaly si je a prožívaly.

Bylo vidět, že děti příběh zaujal a aktivizoval ve smyslu pomoci. Děti si představily, byť na malý okamžik, jaké by to bylo, kdyby ony samy ztratily domov, bylo patrné, že se snažily přijít na způsob, jak panáčka uchránit před zimou. Na otázku: „Kde by takový Podzimníček mohl bydlet, aby mu v zimě nebyla zima, když na jeho stromě už není listí?“ Zazněly odpovědi : „Třeba u nás, my máme místa dost.“ Nebo „ U dědy ve sklepě.“ Když jsem se pak zeptala, zda by nemohl bydlet na namalovaném stromě, který visel ve třídě, děti souhlasily. Několik dětí se nabídlo, že mu postaví domeček z listí na koberci.

Když bylo dílo dokonáno a domečky byly hotové, přišel se Podzimníček na své příbytky podívat. Na dětech bylo vidět, že jsou na své výtvary pyšné a ukazovali mě i Podzimníčkovi, kde všude by teď mohl bydlet.

9. Jablíčka

Maňásková scénka- Jak šli Anička, babička a dědoušek na jablíčka

Místo: třída,

Počet dětí: libovolný

Uspořádání dětí: v kruhu

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: maňásci/ loutky (Anička, babička a dědoušek), košíček, jablíčka, barevný šátek, deka, klobouk, šátek, dvě dřevěné kostky(místo dřeváků),

Cíl: Rozvoj představivosti, soustředěnosti a myšlení

Komunikativní kruh- Anička- (učitelka s loutkou), jde sbírat s košíčkem jablíčka ze stromu a zpívá přitom písničku: „Ukaž se mi jablíčko.“(viz příloha č. 22).

Jablíčka nakonec Anička sesbírá a odnese je jakoby do domečku (odložení jablíček na skříňku). Když v tom se objeví babička a jde ke stromu očesat zbývající jablíčka, na stromě (druhá loutka babičky). Našla 4 jablíčka (s dětmi je zkusí spočítat- matematické představy) a řekne si, že z nich udělá jablečný závin. (Poradí se s dětmi, co se dá z jablíček udělat.)

Když zajde babička, objeví se dědoušek (loutka) a ten si řekne, že by se také rád zakousl do nějakého čerstvého jablíčka, ale na stromě už dědouškovi nezůstalo téměř žádné. Strom už je dočista očesaný. Dědoušek hledal, hledal a přece ještě našel dvě jablíčka. (S dětmi je dědoušek spočítal.) Byl smutný, došel za babičkou a poprosil ji, aby mu dala jedno jablíčko, aby měli stejně. Děti si zkusí roli dědečka a babičky- **inscenace scénky**- chlapec si nasadí klobouk a děvče šátek, chlapec zkusí poprosit děvče, jestli by byla tak hodná a dala mu jedno jablíčko, děvče odpoví. Děti se pak navzájem vystřídají.

Babička s dědečkem začala láskovat a řekla mu, že mu jablíčko nedá, že si jej musí najít mezi dětmi -**Hra- Jablíčko tu kolem běží.** (Obdoba hry: „Kdo má pod čepicí.“)

Po hře, řekla babička dědouškovi, že mu jablíčko dá, ale pod podmínkou, že si s ní zatancuje mazurku (viz text v kapitole č.7.2)

Po tanečku vyzve babička děti, aby si také našly dvojici a společně si zatancovaly. Když dotancují, babička dá dědouškovi jablíčko.

Hry - Hmatová- Dědeček hledá jablíčko. (Jedno dítě má zavázané nebo zavázané oči a hledá v sedě na dece jablíčko v prostoru.)

- Sluchová- Dědeček a dřeváky. Jedno dítě má šátkem zavázané oči -dědeček, hledá babičku- druhé dítě. Orientuje se po zvuku dřeváků, kterými dítě ťuká v prostoru třídy.

Báseň na rozeznání barev-

Podzim mrkne maličko
a dozraje všecičko,
přijde si pro jablíčko ten,
kdo má...Na sobě červenou barvu, modrou barvu...
(Rozdávání jablíček na rozcvičku.)

Rozcvička na Ančičku (Děti dělají cviky s jablíčkem.)

Sesbírání jablíček- uděláme společně štrúdl- zabalíme jablíčka do žlutého šátku (těsta).

Pracovní a výtvarné činnosti:

- Tisk jablíčkem (viz kapitola č. 7.2)

Zhodnocení

Maňásková scénka děti zaujala. Bavilo je počítat jablíčka, která postavičky během příběhu nacházely. Při inscenaci scénky se děti styděly předvádět, proto jsme přešli hned na hry, které děti velmi bavily. Každé z dětí si chtělo vyzkoušet hmatovou hru, která byla s jablíčkem na dece, vydržely u této činnosti v klidu, pozorovaly, zda jablíčko skutečně dítě, které sedí na dece po hmatu najde. Neméně oblíbená byla i zvuková hra, když jedno dítě klepalo „dřeváky“ a druhé se mělo dopravit se zavázanýma očima za zvukem ke klepajícímu dítěti. Děti si hry velmi užívaly.

Taneček se dětem také velice líbil, ovšem výtvarná činnost pro děti byla skutečným lákadlem. Stále se chodily ptát při přípravě barev a pomůcek, co se bude dít a nač jsou ta rozkrájená jablíčka. Při práci s jablíčkovými tiskátko některé děti experimentovaly s barvami, ovšem našly se i takové, které tato činnost moc nebavila a natiskly pár otisků a šly si hrát s hračkou.

10. Buráky a šiška

Prstové divadlo- Paleček a jeho kamarádi

Místo: ve třídě

Uspořádání dětí: v kruhu/ v prostoru

Počet dětí: libovolný

Věk dětí: 3-7 let

Pomůcky: Velká šiška, Prstoví panáčky vyrobeni z Burských oříšků/ popřípadě prstová rukavice s obličejem Palečka a jeho kamarádů, koblížek nakreslený na kameni

Cíl: Rozvoj představivosti, soustředěnosti a myšlení

Komunikativní kruh- Děti pozorují, co se děje na vyvýšeném místě (polystyrénové kostce) u učitelky, něco se tam klube. Po chvíli se na kostce objeví velikánská šiška. Pak se vyklube i malý panáček usazený učitelce na palci.

Pohádková báseň Paleček a jeho kamarádi.

Aktivizace dětí otázkami. Povídání s dětmi o čem příběh byl? Kdo Palečkovi pomohl?

Co dostali kluci za odměnu...?

Rozvíčka s šiškou – Motivace, cvičíme, abychom byli silní jako Paleček a jeho kamarádi.

Učitelka nechá prostor dětem, aby si volily cviky, které znají a které jsou jim příjemné.

Zvolí předcvičovatele= Paleček- jedno dítě, které předcvičuje ostatním, děti se mohou vystřídat.

Hry - Zásoby veverky Čiperky (viz text v kapitole č. 6.1)

- Pexeso s lesními plody

Pracovní a výtvarné činnosti - Skládání koblížku z šišek pro Palečka a jeho kamarády.

- Stavění domečku pro panáčky z šišek a oříšků.

- Navlékání oříšků- řetěz na výzdobu třídy.

Zhodnocení

Děti byly předem připraveny, že se za nimi do školky, přijdou podívat noví kamarádi. Zazněla věta ve smyslu, že to nejsou ledajací kamarádi, jsou docela malinkatí a proto, bychom se měli snažit, abychom je nevylekali. Bylo vidět, že se děti velmi snažily dodržet pokyny, aby se něco nepokazilo. S očekáváním sledovaly dveře třídy, kdo se to

na ně přijde podívat. Když uviděly loutku z rukavice, byly velmi překvapeny.

Veršovanou pohádku poslouchaly velmi pozorně, to se také potvrdilo při opakování celého děje.

Při otázkách, co bychom mohli udělat se šiškami, které kamarádi nasbírali do ošatky na okně, děti odpovídaly různě. Např.: „Sníme je, uděláme si z nich koblížek, budeme si s nimi házet jako s balónem a podobně.“

Realizace nápadů proběhla při pracovní a výtvarné činnosti, kde jsme společně s dětmi skládali koblížky (kolečka a ovály ze šišek), dále děti stavěly domečky z oříšků a šišek na koberec. Druhý den se k činnosti dostala i paní učitelka, která dětem doma předvrtala různé oříšky (buráky, lískové ořechy, vlašské ořechy...), které děti navlékaly na režný provázek. Řetězy, které děti vyrobily, pak učitelka vyvěsila na schodiště jako výzdobu. Pohybová hra na veverku Čiperku se dětem také velmi líbila, proto jsme ji ještě během týdne jednou zopakovali.

11. Vyhodnocení hypotéz

- Podle provedených činností v mateřských školách, kde jsme využívali přírodniny co by pomůcky pro hru, vyprávění a tvoření, by se dalo říci, že děti jsou schopné pracovat, tvořit, experimentovat a hrát si s přírodními materiály.

- Z toho lze usoudit, že vytvořené nabídky činností jsou ve výstupech mateřské školy realizovatelné a plně funkční.

- Realizace práce s přírodninami měla pozitivní vliv na rozvoj vzdělávacích oblastí podle RVP PV.

- Zájem o práci s přírodními materiály se objevil nejen u dětí, ale i u učitelek v mateřských školách.

Závěr

Bakalářská práce poskytuje základní informace o ekologii, tvořivosti, práci s přírodninami a také nabízí nabídky činností a nápadů, her, básní, písni, pohádek ..., které lze uplatnit v praxi.

V praktické části práce se setkáváme s uplatněním funkčních myšlenkových map, lze tedy říci, že práce s přírodními materiály jsou pro děti předškolního věku velmi blízké. O funkčnosti nabídek činností jsem se přesvědčila v praxi, kdy jsem se zaměřila vždy na jedno roční období, které jsem více rozpracovala a později s dětmi realizovala. Práce mě o to víc bavila, když jsem viděla, s jakým zájmem děti vstupují do všech nabízených činností a aktivit, které jsem jim nabídla.

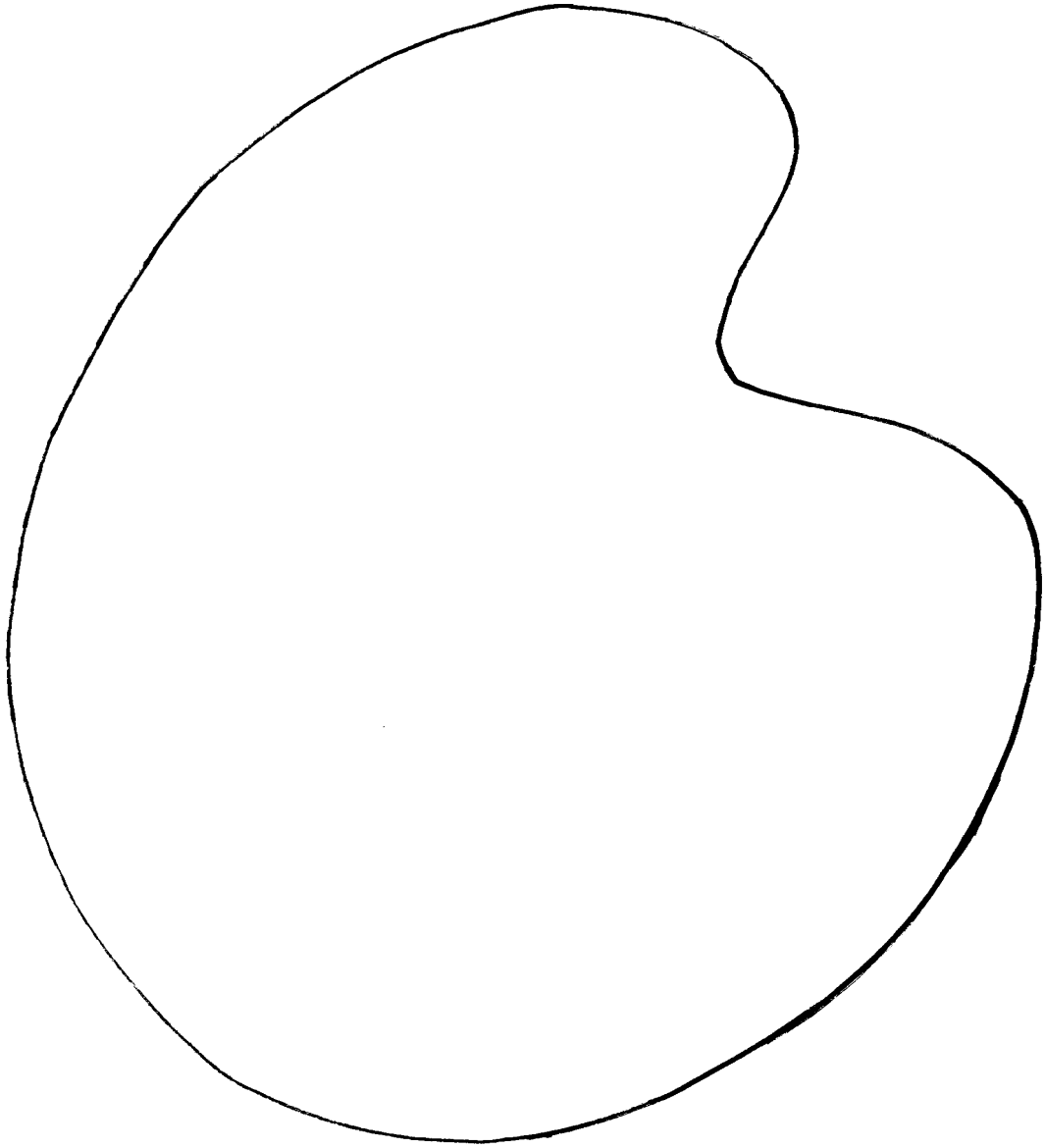
Bakalářskou práci lze použít pro praxi učitelek, poskytuje spoustu nápadů, myšlenek a činností, které lze dělat s dětmi předškolního věku.

Seznam použité a citované literatury:

1. ALTMAYER, M., BAYER, A., GÄNSLER, M., et al. *101 Nejkrásnějších nápadů z přírodních materiálů*, Ostrava: Anagram , 2005. 132 s. ISBN 80-7342-029-5.
2. BARFFOVÁ, U., *Hračky z přírody po celý rok*. Bratislava: Nezávislosť a. s. 1995. 110 s. ISBN 80-85217-54-6.
3. BUREŠ, J., et al. *Ekologická výchova v mateřských a základních školách*. Pardubice: Ekocentrum PALETA, 2002. 63 s.
4. BLUM, S., FRANKE, T., GÖHR, S., et al., *Velká kniha nápadů z přírodních materiálů*. Ostrava: Anagram s. r. o., 2006. 79 s. ISBN 80-7342-094-5.
5. ČTVRTEK, V., *Říkání o víle Amálce*. Praha: Albatros 2003. 78 s. ISBN 978-80-00-02189-8.
6. ČTVRTEK, V., *Pohádky pařezové chaloupky Křemílka a Vochomůrky*. Praha: Albatros 1986. 116 s. ISBN 13-285-KMČ-86.
7. DOLEŽALOVÁ, E., *Hry na každý měsíc: pro děti od 5 do 11 let*. Praha: Grada 2003. 204 s. ISBN 80-247-0414-5.
8. DVORNÍK P., BRABEC J., *České a slovenské hity 20. století 3*. Cheb: G&W 2000. 106 s. ISBN- 706509-23-5.
9. HRUBÍN, F., *Špalíček veršů a pohádek*. Praha: Státní nakladatelství české knihy, 1964. ISBN 13-174-64.
10. KÁBELE, F., *Brousek pro tvůj jazýček*. Praha: Albatros, 1976. ISBN 13-842- 76.
11. KOHLOVÁ, M., *200 výtvarných činností*. Portál: 2008, 272 s. ISBN 978-80-7367-435-9.
12. KOCIÁNOVÁ, L., TICHÝ, V., *Nápady pro podzim a zimu*. Praha: Dita, 1996. 110s. ISBN 80-85926-10-5.
13. KÖNIGOVÁ, M., *Tvořivost techniky a cvičení*. Praha: Grada, 2007. 188 s. ISBN 80-247-1652-6.
14. OPRAVILOVÁ, E., GEBHATOVÁ, V., *Rok v mateřské škole: kurikulum předškolní výchovy*. Praha: Portál, 2003. 496s. ISBN 80-7178-847-3.
15. POSPÍŠILOVÁ, Z., *Hrajeme si s básničkou*. Praha: Grada, 2007. 148 s. ISBN 80-247-1709-3.
16. ŠOTTNERVÁ, D., *Velikonoce původ: zvyky, hry, pohádky, návody a náměty*. Olomouc: Rubico, 2004. 125s. ISBN 80-7346-044-0.

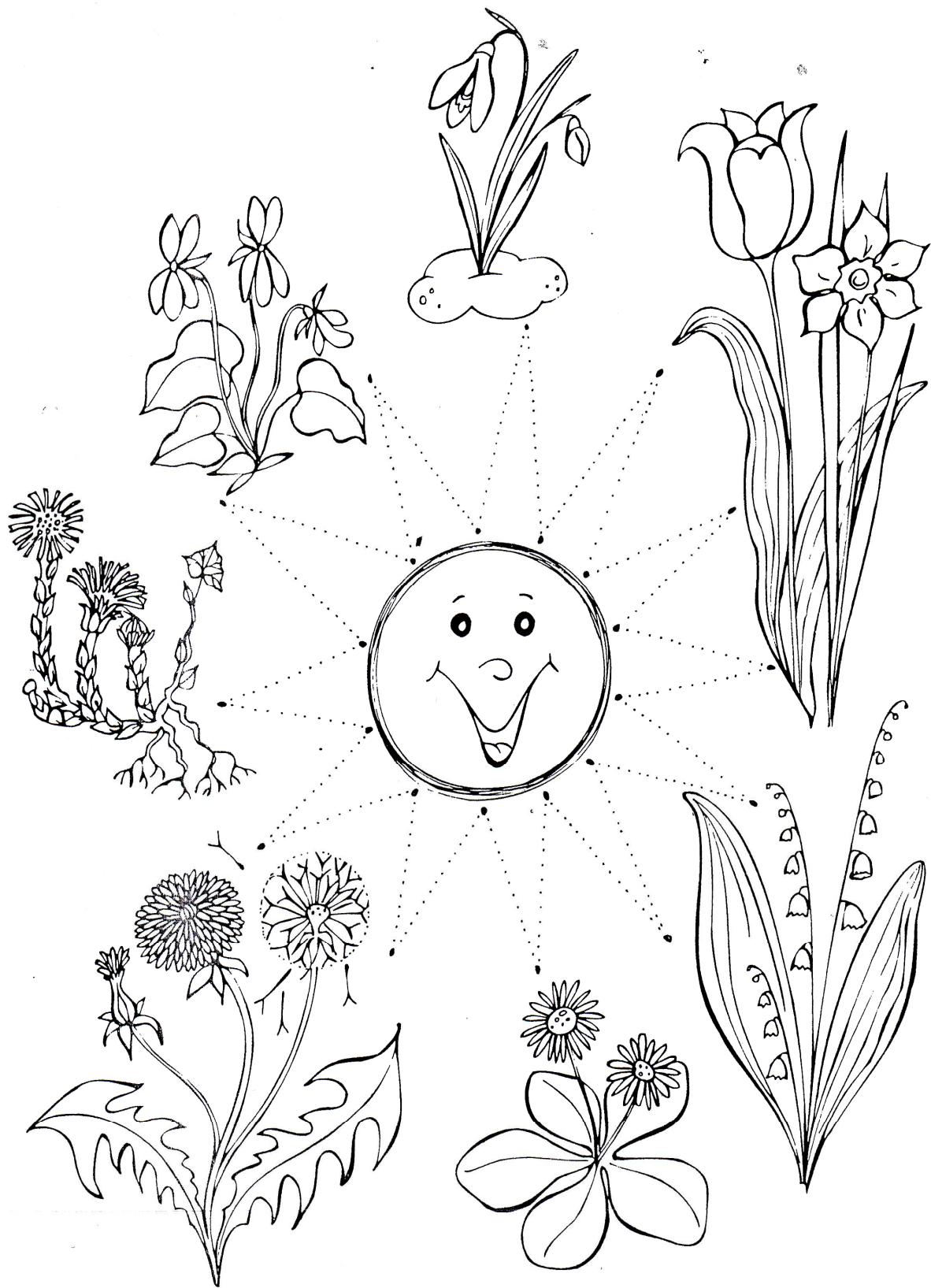
17. ŠOTTNERVÁ, D., *Adventní čas: zvyky, obyčeje, náměty, návody, pohádky, příběhy a hry*. Olomouc: Rubico, 2005. 118 s. ISBN 80-7346-050-5.

Přílohy:

JARNÍ KVĚTY

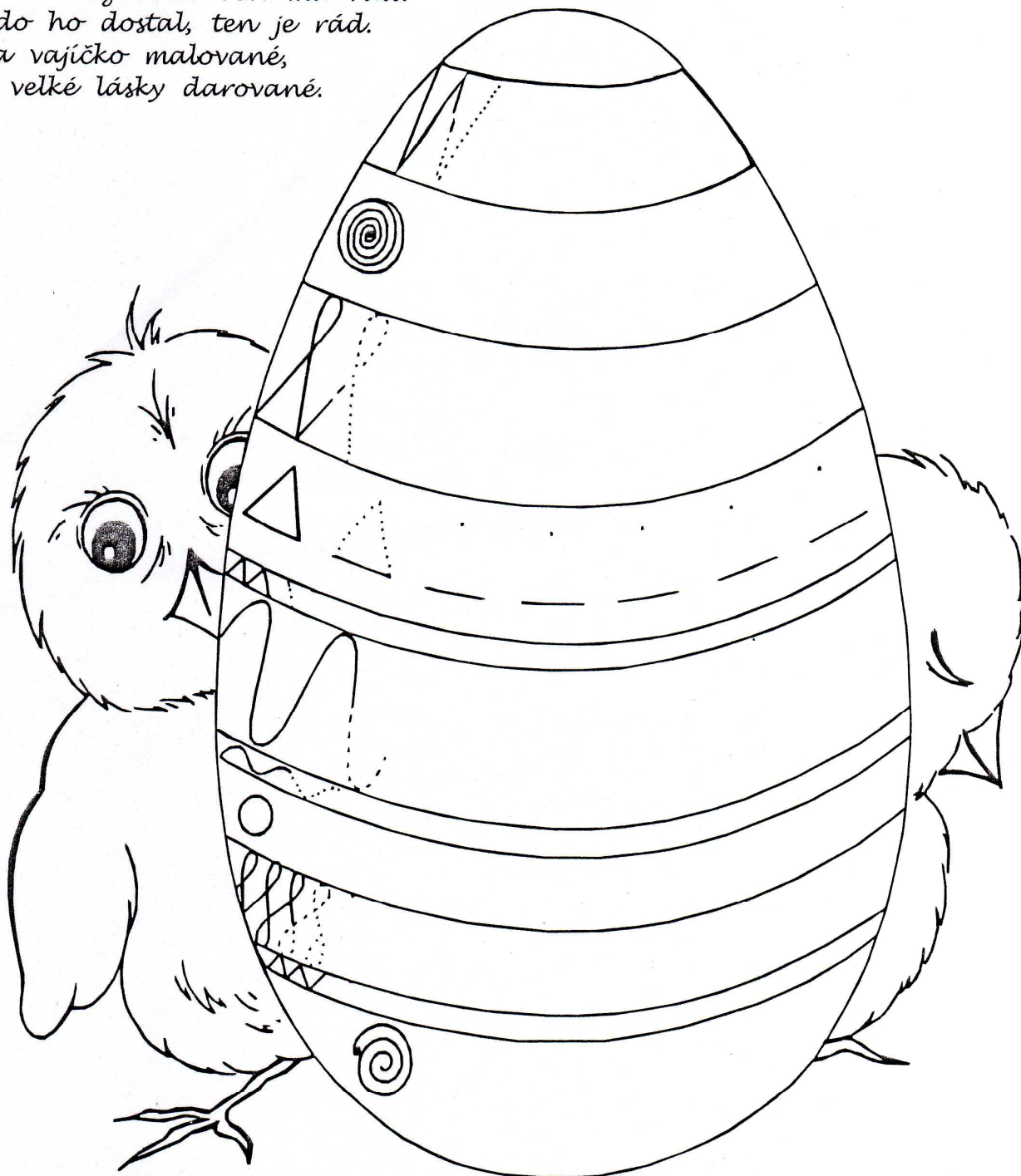
POZNAT NĚKTERÉ JARNÍ KVĚTY

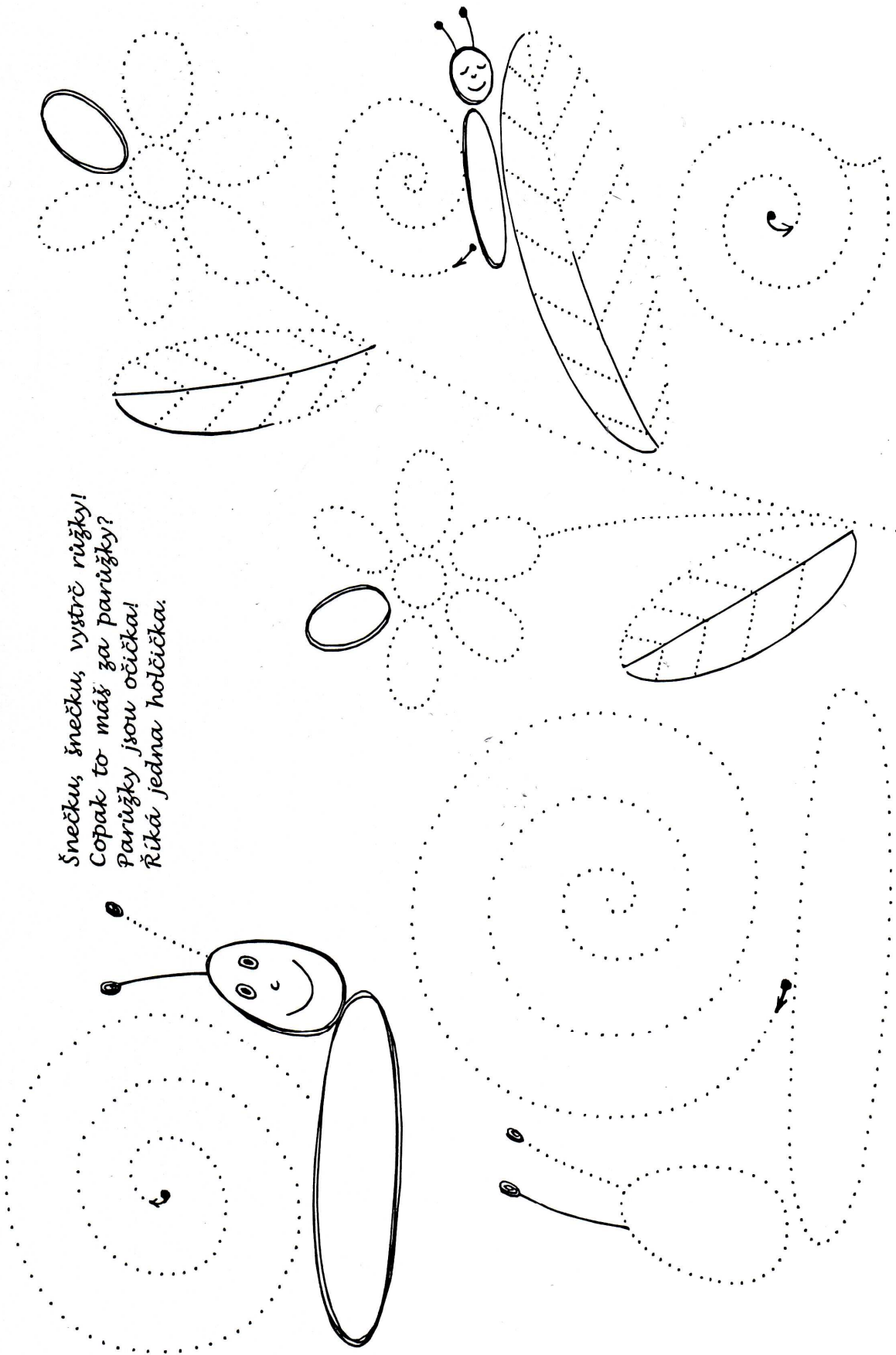
VELIKONOČNÍ KRASLICE

GRAFICKÉ CVIČENÍ JEMNÉ MOTORIKY

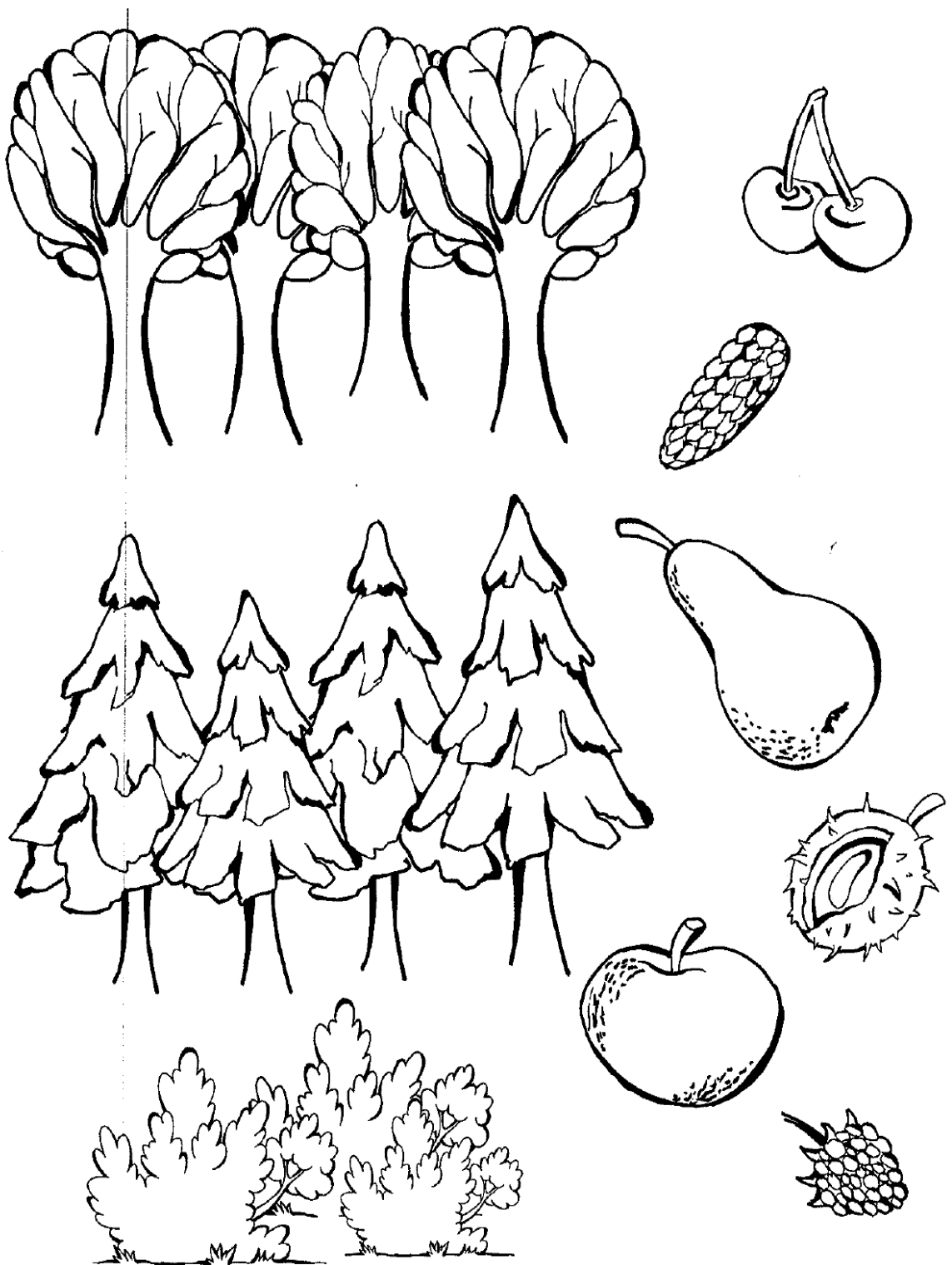
*Kdo ho zdobil? Ten má rád.
Kdo ho dostal, ten je rád.
Za vajíčko malované,
z velké lásky darované.*

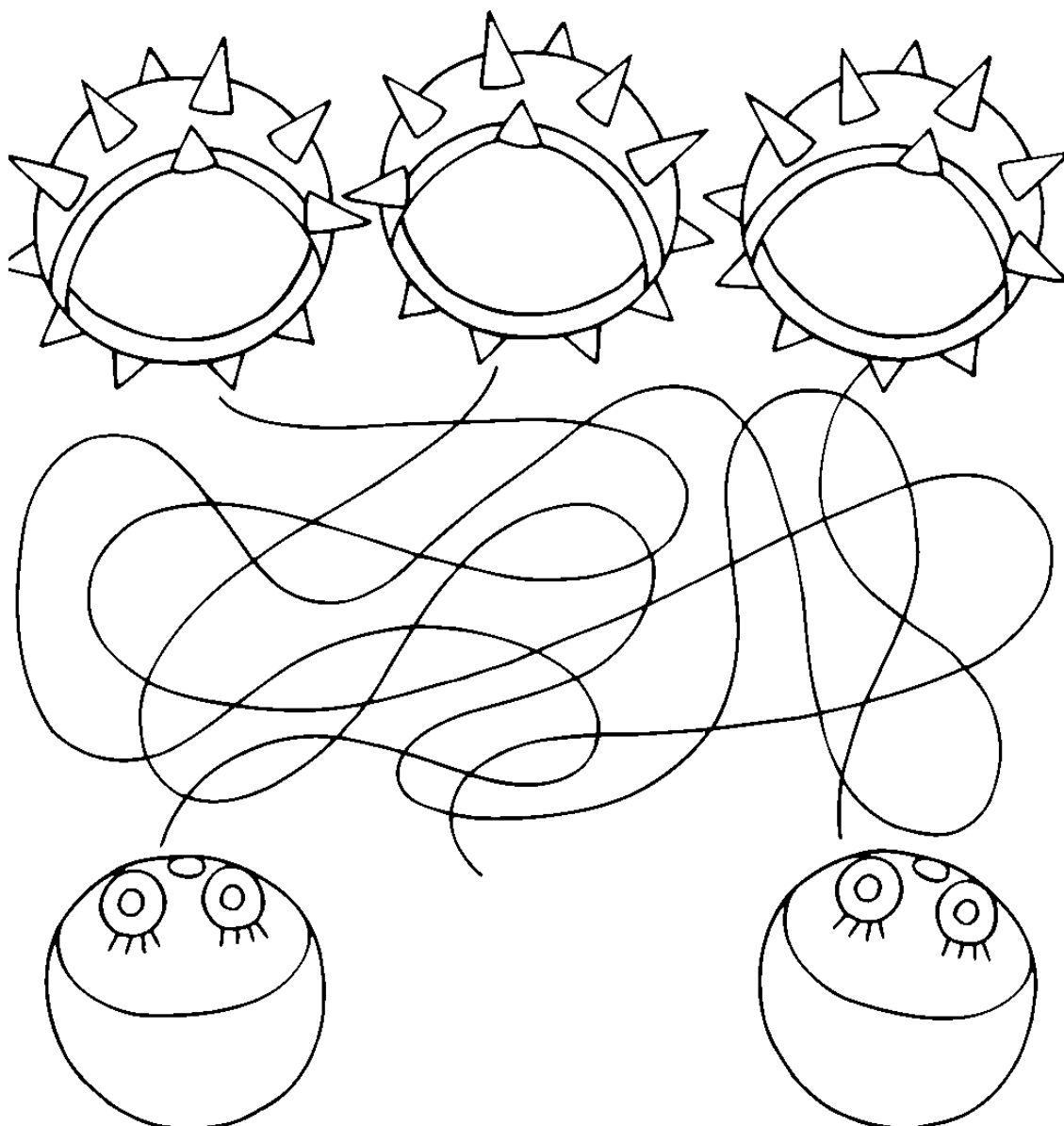
Viš co jsou Velikonoce? Proč jsou vajíčka jejich symbolem? A ještě jedna otázka. Viš, jak se jmenuje malované vajíčko? Pohovoř si s rodiči, s dědečkem nebo babičkou nebo s paní učitelkou o tom, jak se u vás zdobí vajíčka. Ozdobu na vajíčku začni kreslit hned od začátku a pokračuj po vytečované čáře až na konec. Kraslici vybarvi a než práci dokončíš, můžeš si opakovat říkanku. Nakresli i jiné kraslice.

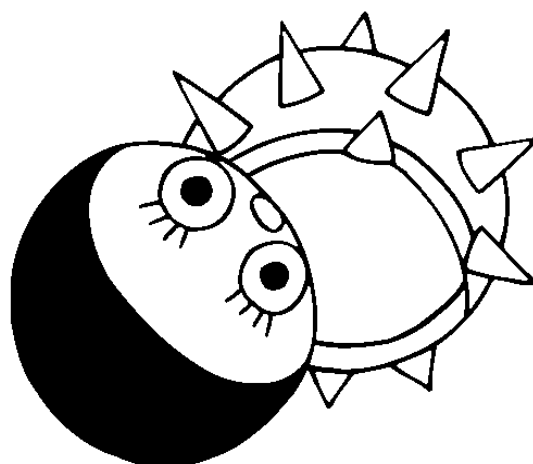
Šnečku, šnečku, vstře ružky!
Copak to máš za parůžky?
Parůžky jsou očička!
Říká jedna holčička.

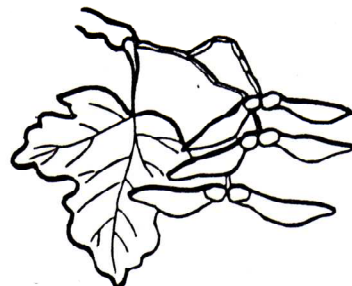
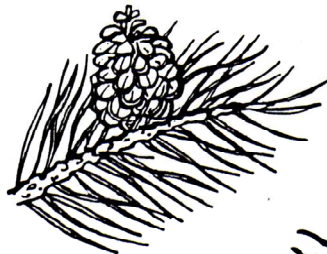
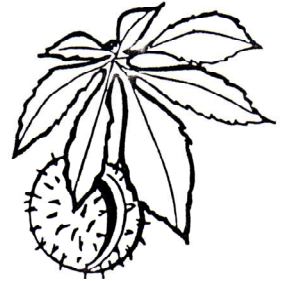
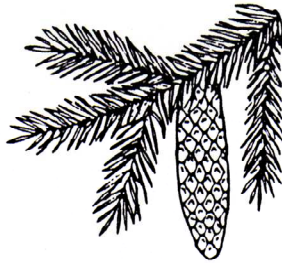
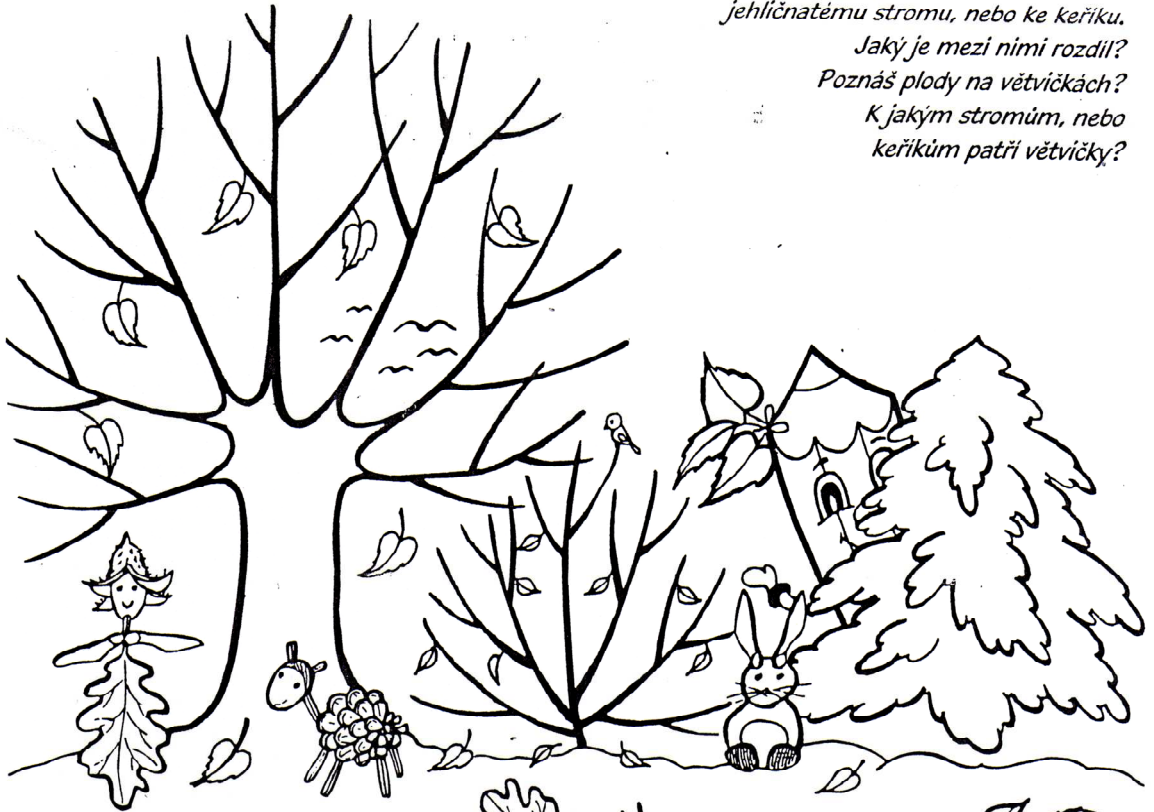
Rozlišuj listnaté, jehličnaté stromy a keře. Přičiřad' k nim jejich plody.

Některé kaštiny již spadly a vylouply se ze svých pichlavých slupek. Podle cestiček, kterými se odkutálely, najdi dvojice, patřící k sobě. Pak podle světlé čáry dokresli tvar kaštanu a nakonec celý obrázek vybarvi podle předlohy nebo vlastní fantazie.

Označ cestíčky od větviček k listnatému stromu,
jehličnatému stromu, nebo ke keříku.
Jaký je mezi nimi rozdíl?
Poznáš plody na větvičkách?
K jakým stromům, nebo
keřikům patří větvičky?

Příloha č.8 - Výrobky z šišek- sovičky

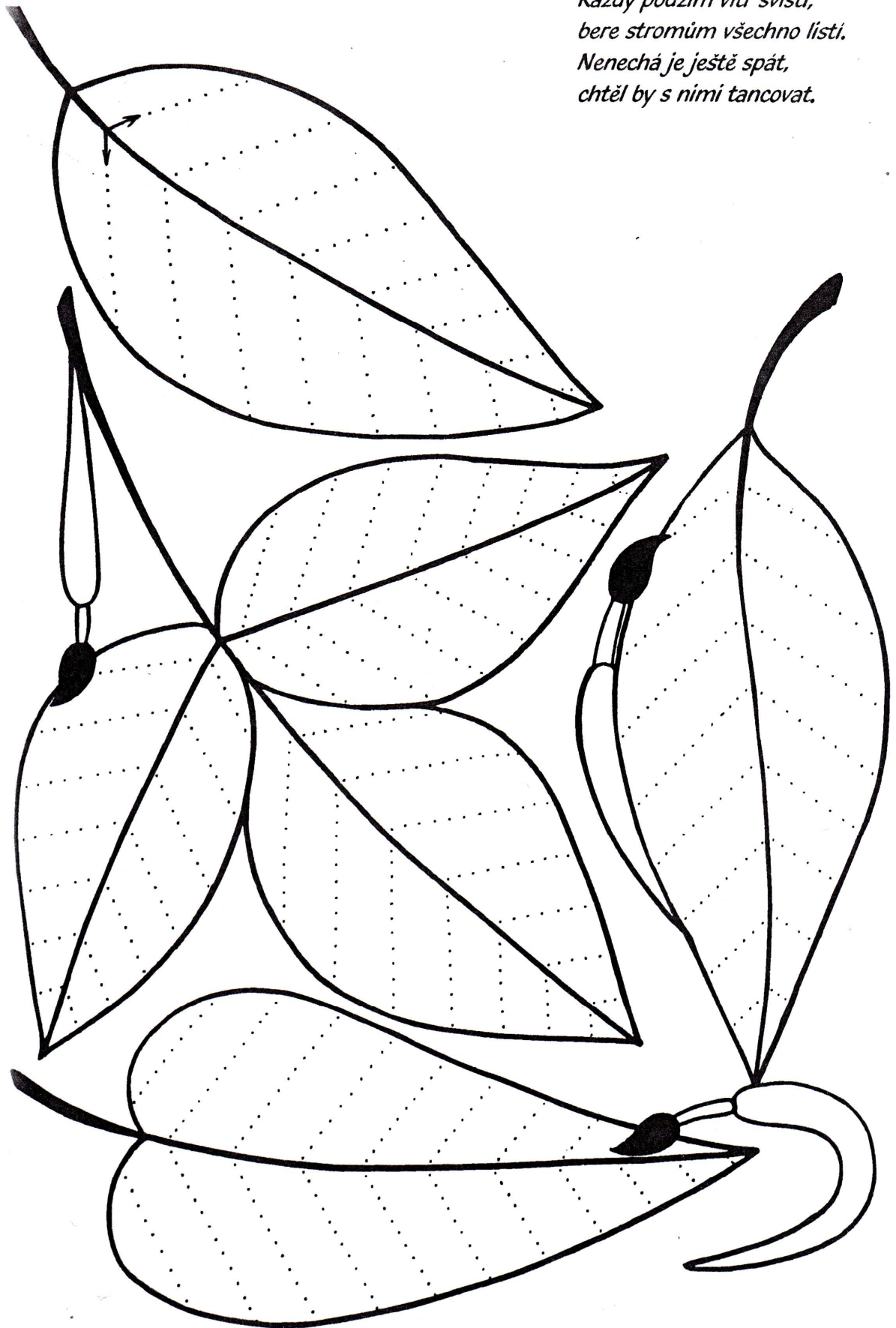

Příloha č. 9 - Vytváříme si přírodu ve třídě

Příloha č.10

*Každý podzim vítr sviští,
bere stromům všechno listí.
Nenechá je ještě spát,
chtěl by s nimi tancovat.*

POKLADY Z PARKU

LISTY A PLODY

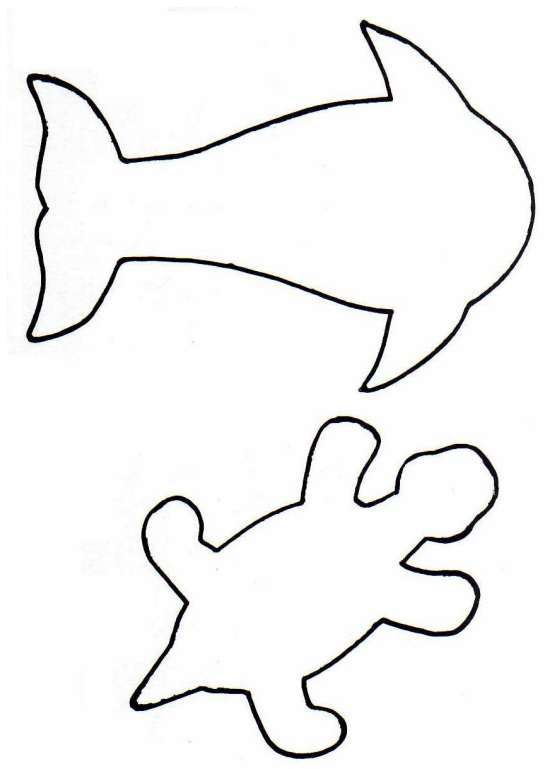

SPOJ ČAROU listy s plody. DOKRESLI kaštanový list. LISTY a PLODY pojmenuj. Z plodů KAŠTANU, JERĀBINY a JAVORU si udělej zajička.

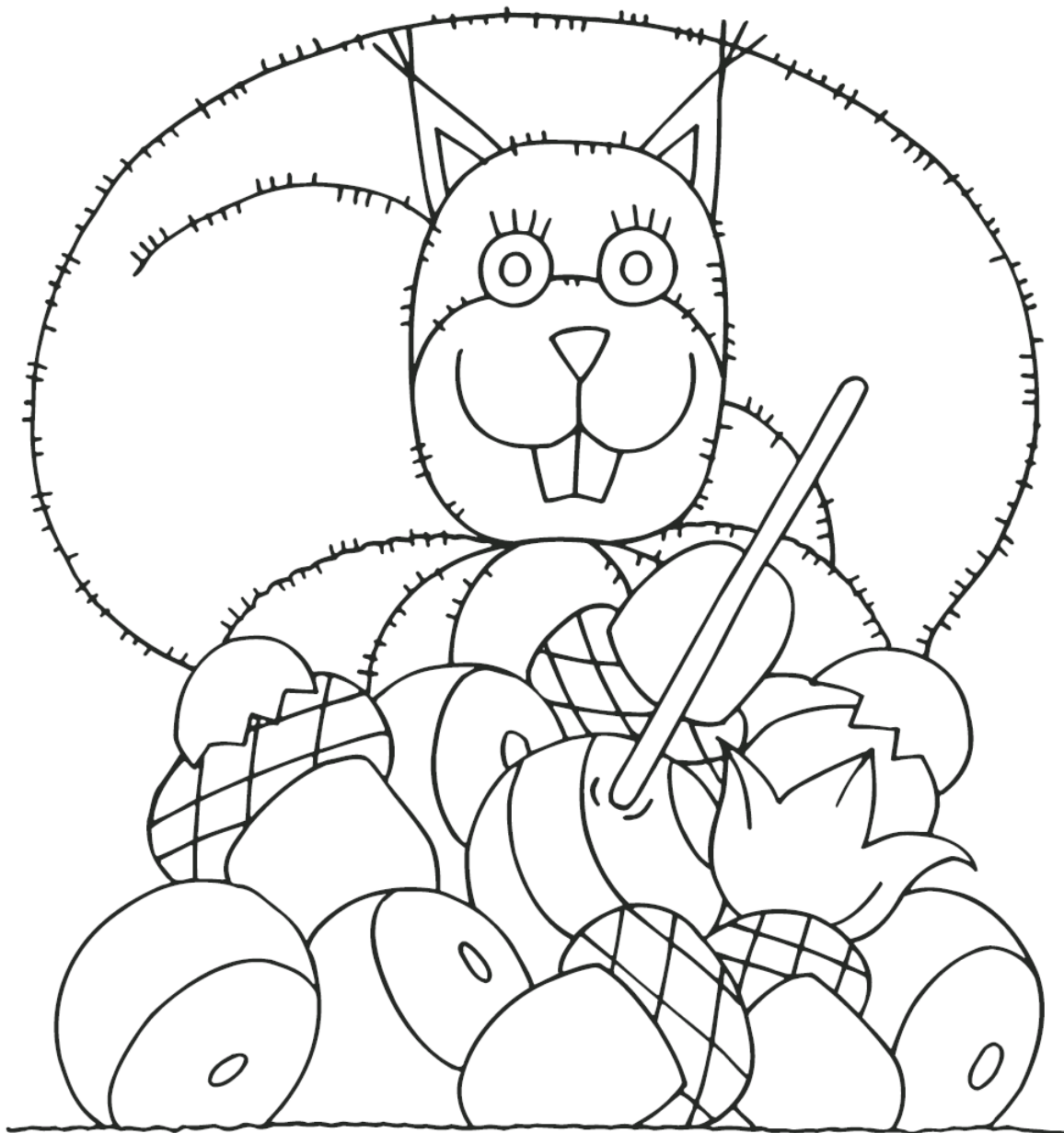

Příloha č. 13

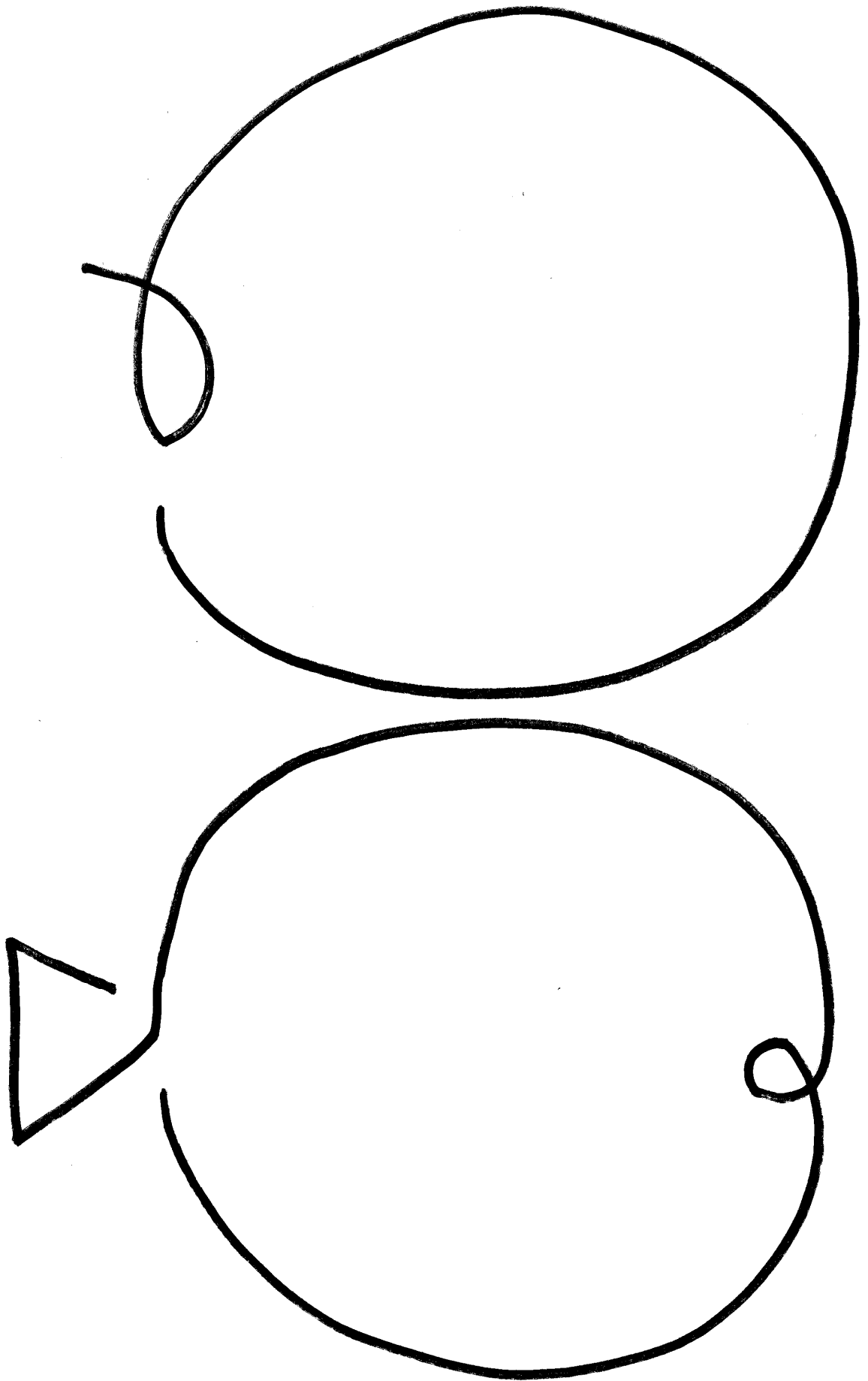

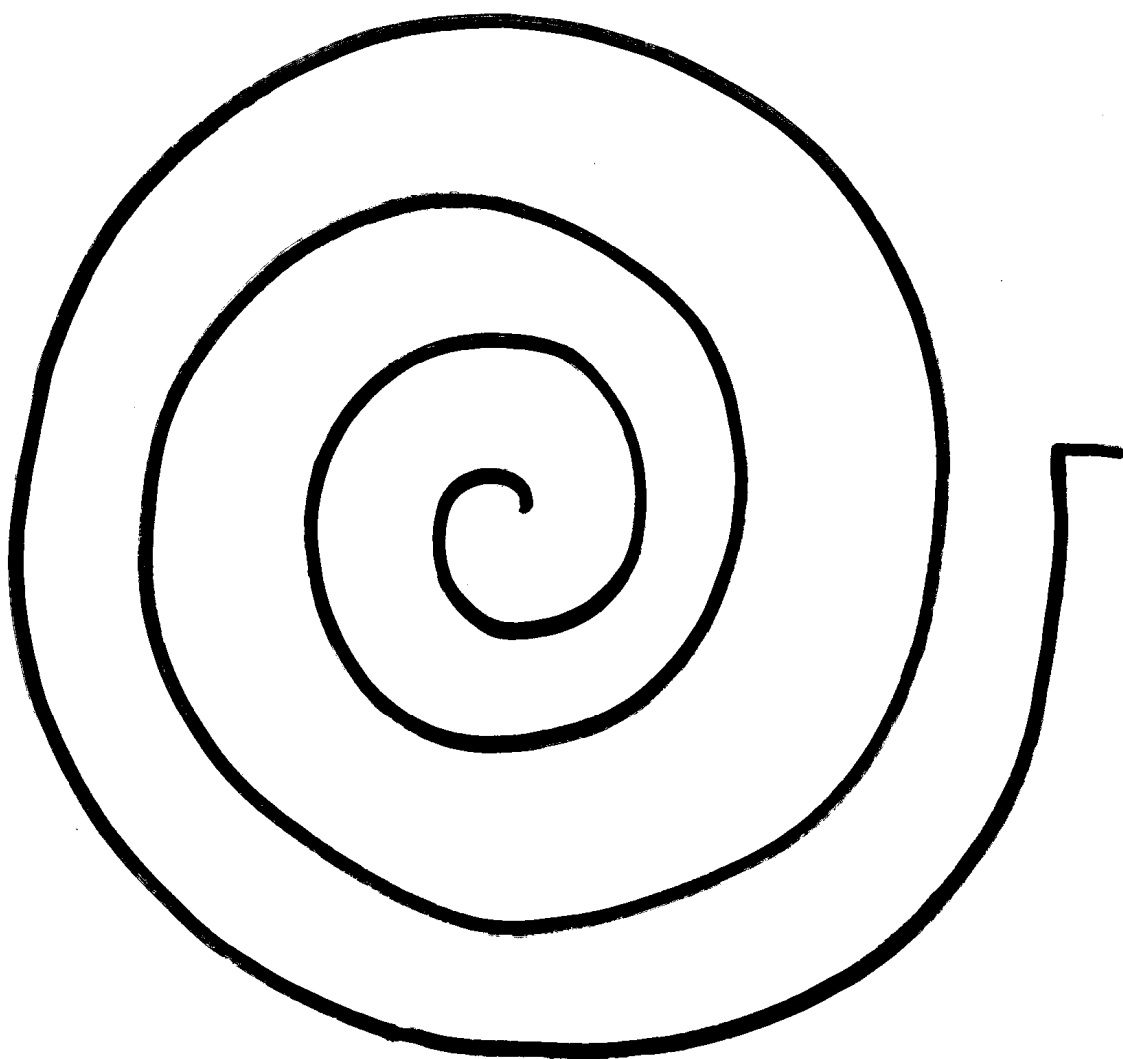
Příloha č. 15

Veverka si z popadaných lesních plodů začala dělat zásoby na zimu. Už jich má pěknou hromádku, ale něco do ní nepatří. Najdi to a pojmenuj. Pak urči plody, na kterých si v zimě pochutná a obrázek vybarvi.

Pod naším okýnkem

Zvolna
C

Lidová píseň z Čech
C

Pod na - ším o - kým - kem ros - tou tam dvě rů - že,
pod na - ším o - kým - kem ros - te tam štěp.
Jsou na něm jab - líč - ka, tr - há je An - ěiř - ka,
jsou dob - rá, jsou slad ká, jsou ja - ko med.

NA JARĚ , NA JARĚ

NA JARĚ , NA JARĚ ČAP JEDE V KOČÁŘĚ .

HEJ HOPY , HEJ HOPY HEJ HOPY HOP .

ČAP VEZE SLUNÍČKO , TOČÍ SE KOLEČKO .

HEJ HOPY , HEJ HOPY , HEJ HOPY HOP .

Schovávaná s jablíčkem

The image shows two staves of musical notation for the song 'Schovávaná s jablíčkem'. The first staff is in G major (one sharp) and 4/4 time. It contains the first line of the melody with lyrics: '1. U - kaž se mi, ja - blí - čko! Ne - u - ká - žu An - či - čko,'. The second staff continues the melody with lyrics: 'scho - vám se ti za lu - pen, hle - dej si mě ce - lý den!'. Chord symbols G, D7, and G are placed above the notes in the first staff, and D7, G, D7, and G are placed above the notes in the second staff.

2. Po nebi se koulí mrak, přilét vítr severák, odvál lupen jablíčku, nechal holou větvičku.
3. Už tě vidím jablíčko! Já chci dolů Ančičko, zima je mi, zebe mě, skočím dolů, chyt' si mě!